

FORU PROGRAMA 2023

**PODEMOS
EZKER ANITZA/IU
BERDEAK EQUO
ALIANZA VERDE**

LA FUERZA DE LO PÚBLICO
PUBLIKOTASUNAREN INDARRA

elkarrekin

Podemos

**ezker
anitza**

**BERDEAK
EQUO**

**Alianza
Verde**

ELKARREKIN PODEMOS- IU FORU PROGRAMA

GIPUZKOA 2023 HURBILEKO POLITIKA

Elkarrekin Podemosek oso ondo dakigu zein garrantzitsua den hurbiltasun-politika, gure eguneroko bizitzan zuzenean eragiten diguna, gure auzoetan, gure herri eta hirietan. Hor garatzen da gure egunerokotasuna. Politika eraldatzailea izatea nahi badugu, badakigu gauza txikiez arduratu behar duela eta gauza txikiez gauza handietara iritsiko garela.

Elkarrekin Podemosen programak, hurrengo udal eta foru hauteskundeetarako, tokikotasunaren, hurbiltasunaren eta gertutasunaren garrantzia jasotzen du, politikak herritarrekiko harremanetan inoiz galdu behar ez duena. Politikak beren komunitateetan pertsonen bizi-kalitatea hobetzeko balio du, eta benetako demokrazia parte-hartzailea sustatzeko.

Elkarrekin Podemosek bere programan hainbat neurri zehatz proposatzen ditu pertsonen bizi-kalitatea hobetzeko, garapen jasangarria eta tokiko ekonomia sustatzeko; neurri horiek zure udalerriko eta lurraldeko benetako beharretara egokitzen dira, eta herritarren parte-hartzea sustatzea eta gure tokiko erakundeei eta gure zerbitzu publikoei balioa ematea dute helburu.

Ondo bizitzea merezi duzu. Eta hori lortzeko beharrezkoa da zuri axola zaizuna eta kezkatzen zaituena agenda politikoetan egotea. Zure ordezkari batzuek erabaki ez dezaten, proiektu plural eta inklusibo batekin bat egitera gonbidatzen zaitugu. Bat egitea espero dugu merezi duzun Gipuzkoa lortzeko.

EREDU ERALDATZAILE BERRIA

Kudeaketa publikoaren ikuspegi integrala duten herri eta hirien eredu eraldatzailea proposatzen dugu, tokiko garapena ulertzeko moduan aldaketa sakona eragin nahi duena, gizarte bidezkoa, parte-hartzailea eta iraunkorra sustatzeko helburuarekin. Pertsona guztiak modu duinean bizitzen direnean.

Elkarrekin Podemoseko herri eta hirien eredua demokrazia parte-hartzailearen, justizia sozialaren eta ingurumen-iraunkortasunaren printzipioetan oinarritzen da. Horrek esan nahi du foru-politikek diseinatuta egon behar dutela herritarren parte-hartze aktiboa bermatzeko erabakiak hartzerakoan, desberdintasunak murrizteko eta zerbitzu publikoetarako sarbide unibertsala sustatzeko, ingurumena eta baliabide naturalak babestuz eta enplegu duina eta egonkorra sortzea sustatuko duen eredu ekonomiko jasangarri eta tokikoaren alde eginez.

Laburbilduz: Gipuzkoa bizigarria, justua eta demokratikoa proposatzen dugu. Herriak eta hiriak guztientzat.

FORU EREMUAREN PROGRAMA 2023

A) GIPUZKOA BIZIGARRIA

Gipuzkoa bizigarria, pertsonen duintasunez, erosotasunez eta segurtasunez bizi ahal izateko baldintzak eta zerbitzuak eskaintzen dituen. Ondo konektatutako udalerriekin, lurralde-antolaketa onarekin eta biztanleriaren garraioaren doakotasunerantz doana. Gune berde eta azpiegitura gehiago dituen Gipuzkoa, hirigintzaren eta industriaren garapenaren eta ingurumena, ondare kulturala eta arkitektonikoa babestearen eta errespetatzearen arteko orekarekin.

LURRALDE IRAUNKOR BATEN ETA LURRALDEAREN ANTOLAMENDU

IRAUNKORRAREN ALDE

1. Hiri-espazio inklusiboak diseinatzea, gizarte-kolektibo guztientzat pentsatuak, baita ahulenentzat ere, bai eta zaintza-lanak egiten dituzten pertsonentzat ere, hurbileko zerbitzuak eta mugikortasuna sustatuz eta hiri-plangintzan genero-ikuspegia txertatuz.
2. Baliabideen arteko sinergia, eraginkortasuna, pertsonentzako zerbitzuen kalitatea eta laguntza-mekanismoetarako sarbidea sustatzea, eskualde bakoitzeko foru-unitate administratiboak indartuz, bai modu presentzialean, bai teknologia berrien bidez.
3. Lurralde Plan Partzialak eta Sektorialak sustatzea, lurraldearen ikuspegi integralarekin, eta plan horiek egitean herritarren eta gizarte-erakunde eta -erakundeen parte-hartze aktiboa ziurtatzea. Zeharkako arazoak sartuko dira, hala nola mugikortasun iraunkorra, basoen kudeaketa, naturarako sarbidea edo elikadura-subiranotasuna.
4. Hiri-sakabanaketaren joera geldiaraztea, erabilera mistoko eremuak sustatuz, baldin eta bizitegi-eremuen eta ekonomia-, lan- edo zerbitzu-jardueretarako espazioen artean oreka badago. Herri eta hiri kohesionatuak diseinatzea, mugikortasun arrazionalagoa errazteko.
5. Bizitegi-ahalmenak udalerrien premiak gainditzen dituen eremuak identifikatzea, horien komenigarritasuna berriz kontuan hartuta eta zona horiek desklasifikatuta, batez ere dentsitate txikitzat jotzen direnak. Lurzoru urbanizagarri gisa kalifikatutako nekazaritza-lurak desklasifikatzea bultzatzea, nekazaritzako elikagaien jarduerak bultzatzeko gauzatu ez badira.

6. Konektibitate ekologikoa sustatzea eta lurraldearen zatiketa geldiaraztea, jarraitutasuna duten azpiegitura berdeen bidez eta konektibitatea errazten duten (ekozubiak, lurpeko pasaguneak) eta bide- eta trenbide-azpiegituren arriskua gutxitzen laguntzen duten neurriak ezarri.

7. Garraio integralaren lurralde-antolamendua sustatzea:

- Erabakiak hartzeko Koordinazio Erakunde bat sortzea, azterlanak eta proiektuak aurreratuz, eta, horrela, goi-mailako beste administrazio batzuen dirulaguntzak galtzea saihestea.
- Benetako Garraio Agintaritza bat izatea garraio desberdinetako obrak egiteko, administrazio publikoen arteko gainjartzeak, bikoiztasunak eta interferentziak saihesteko, baita administrazio horietako bakoitzaren barruan ere.
- Garraio osoaren jardura Plan Zuzentzaile integrala garatzea, ikuspegi orokor batekin.

8. Hiriguneetan ibaiak eta errekek birnaturalizatzea eta klima-aldaketaren aurrean herri eta hiri erresilienteagoak egitea. Ibaiak benetako korridore ekologiko bihurtzea flora eta faunarentzat, lurrekoentzat eta uretakoentzat. Uholde-arriskua duten lurralde-eremuetan berariazko neurriak ezartzea, eremu horietan hirigintza-garapenik ez gertatzeko plangintza baten bidez. Kontuan hartuko da, halaber, kostaldeko lerroetako hirigintza-plangintza, mende honetan itsasoaren mailak gora egingo duela aurreikusten baita.

9. Udalerriei laguntza ekonomikoa ematea bide publikoen eta bide-zortasunen inbentario eguneratua egiteko, ondare publikoa babesteko eta pasabide eta bideetan babesteko.

10. Hiri-eremuekin modu jasangarrian konektatuta dauden industria-espazio zaharkituak leheneratzea, eta langileen mugikortasuna hobetzea. Jardura ekonomiko berriak ezartzeko erraztasunak ematea eta dagoeneko esku hartuta dauden lursail horietan azpiegitura berriak eraikitzeari lehentasuna ematea, lurzoru berriak okupatzea saihesteko.

11. Gipuzkoako Foru Aldundiaren parte-hartze aktiboa sustatzea sektore pribatuak nekez berreskuratuko dituen lurzoru industrial kutsatuak eta abandonatuak erabiltzeko. Eremu batzuk abandonatutako industrien hilerri bihurtzen ari dira, lur birjinak okupatzen jarraitzen duten bitartean.

INGURUMEN-KALITATEA

12. Konfort akustikoa hobetzeko eta zarata murrizteko proiektuak egitea, zarata-mapei eta zarataren aurkako ekintza-plan ekonomikoei buruzko legerian ezarritakoa betez.

13. Foru errepideek eta azpiegiturek tamaina txiki eta ertaineko herrietatik igarotzean sortzen dituzten zarata-arazoak arintzea. Gipuzkoako Foru Aldundiak, azpiegituren kudeatzaile gisa, kalitate akustikoko baldintza egokiak bermatzeko duen erantzukizuna beteko du.

14. 25.000 biztanletik gorako hirietan kutsaduraren aurka borrokatzeko plan espezifikoak sustatzea (ingurumenekoa, akustikoa eta argiarena), hiri-biztanleriaren osasuna eta segurtasuna hobetzeko, honako neurri hauek barne hartuta: oinezkoentzako eremuak eta azpiegitura berdeak handitzea; hiri-bideak sustatzea (oinetzkoentzako bide zabalak eta lehentasunezkoak, bide arriskutsuak eta zuhaitz-landaredia dutenak); ibilgailuak 30 km/h-ko abiaduran mugatzea, eremu jakin batzuetan izan ezik (30 Hiriak); eta zarata-mailak zorrotz mugatzea, oro har, baina bereziki bizitegi- eta atsedeen-eremuetan.

15. Saneamendu-sarea garatzea, hirigune edo landa-gune guztiek hondakin-urak arazteko sistema eraginkor eta jasangarria izan dezaten. Edateko uraren kontsumoa murriztea, hornidura-sareko ur-ihesak ezabatzea eta hiri-eremuak berroneratzeko eta berritzeko sare bereizleak indartzea. Ur-masetara eta lurpeko akuiferoetara egiten diren isurketa kutsatzaileen aurka borrokatzea.

16. Lurraldean dauden substantzia kimiko arriskutsuak kontrolatzeko, murrizteko edo ezabatzeke neurriak ezartzea, hala nola zabortegetan eta zingiretan Lindanoa, edo nekazaritzako lurzoruetan eta ibaietan pestizida, ongarri eta minda gehiegi egotea.

17. Zubietako Ingurumen Guneko instalazioen eta instalazio horiek kudeatzeko kontratuko konpromisoen berrikuspen integrala.

KLIMA-ALDAKETAREN AURKAKO BORROKAREKIN KONPROMETITUTA

18. Ingurumenarekin eta klima-aldaketaren aurkako borrokarekin konprometitutako erakundea sustatzea:

- Erosketa publiko arduratsua bultzatzea, hitzarmenetan klausula sozial eta berde berriak sartuz.
- Helburuak, ekintzak eta jarraipen-adierazleak ezarriko dituen lan-plan bat egitea, Jasangarritasun Energetikoaren Legea betetze aldera.
- Barneko eta kanpoko komunikazio-estrategia bat garatzea, administrazioaren funtzionamenduan ingurumen-ohiturak eta -jardunbide egokiak ezartzeko eta lurralde osora zabaltzeko.

19. Aurrezte eta energia-eraginkortasuna bultzatzea, udalerriekin koordinatuta, lurraldeko sektore guztientzat (industria, administrazioa, eraikuntza eta zerbitzuak), kontsumoa gutxitzearen, iturri berriztagarri eta jasangarrietatik sortutako energiaren erabileraren eta autokontsumoaren bidez. Jasangarritasun Energetikoaren Legean aurreikusitako neurriak eta tresnak abian jartzea.

20. Zerbitzu publikoekin eta/edo garraio publikoarekin lotutako azpiegituren finantzaketa eta eraikuntza lehenestea, interes pribatuei erantzuten dietenen edo mugikortasun-eredu sostengaezin eta iraganekoa sustatzen dutenen aurrean.

21. Mugikortasuneko eta Lurralde Antolaketako Departamentuaren inbertsio publikoa kudeatzea, Gipuzkoako herri eta eskualdeen arteko oreka bultzatzeko. Era berean, inbertsioa hiri handietara ez mugatzea bermatuko duten estrategiak prestatuko dira, lurralde osoko herri eta hirien errealitatea kontuan hartuta.

22. Azpiegitura berriak dagoeneko esku hartuta dauden espazioetan proiektatzea, ahal den guztietan, eta ez naturguneetan.

23. Azpiegiturak eta zerbitzuak lurralde-antolamenduaren ikuspegitik planifikatzea. Eskualde mailako ekipamenduak eta azpiegiturak indartzea, baliabideak partekatzeko eta kalitatezko zerbitzu eraginkorrak bermatzeko. Dauden ekipamenduak funtzio anitzeko espazio bihurtzea.

24. Biodibertsitatearentzako sentikorrak edo kalteberak diren eremuetan, Naturagune Babestuetan (NB), Natura 2000 Sarean eta paisaia berezi eta kulturaletan beharrezkoak ez diren azpiegiturak, urbanizazioak eta esku-hartzeak eraikitzea galaraztea, baita Intereseko Eremu Ez Babestuetan ere, hala nola Batasunaren Intereseko Habitat Naturaletan.

NATURA-INGURUNEAREN KONTSERBAZIOA

25. Lurraldearen kontserbazioa sustatzea, paisaiaren, turismo iraunkorraren eta bizi-kalitatearen arloetan. Ingurumen-hezkuntzako eta kontzientziazio publikoko programak babestea landa-eremuetako balio naturalei buruz.

26. Oria ibaia kudeatzeko plan zuzentzailea garatzea. Gaur egun, hainbat ekintza ditu, urteak daramatzatenak garatu gabe, eta foru-erakundeak ez dio aurre egiten. Ezinbestekoa da plana osorik garatzea.

27. Oria ibaiaren Interpretazio Zentroa sortzea. Angularen kirol-arrantza eragozten duen araudi berria sartzearekin batera, babesteko eta aztertze garai berri bat ireki da. Hala ere, ibaiaren eta bertako biodibertsitatearen babesa lehentasun eztaba daezina da. Horregatik, garrantzitsua iruditzen zaigu Oria ibaiaren Interpretazio Zentroa sortzea, ibaiaren arrantza-tradizioa ahaztu ez dadin, eta, aldi berean, fauna eta flora erabat berreskuratzeko lan egiteko.

28. Espezie exotiko inbaditzaileen aurkako lurralde-ekintzako planak garatzea. Animalia-espezie inbaditzaileen kasuan, ez da hiltzearen alde egingo, baizik eta gatibutza eta ugaltze-kontrolaren alde egingo da.

29. Espezie Mehatxatuen EAEko katalogoan dauden espezie mehatxatu guztientzako kudeaketa-planak egitea, eta onartutako kudeaketa-planetan ezarritako neurriak zuzkidura egokiarekin betetzea.

30. Baso-suteen aurkako babes- eta defentsa-planak diseinatzea, beharrezko arrisku-eta kalteberatasun-ebaluazioak egin ondoren, baso-suteak izateko arrisku handiko edo lehentasunezko babeseko eremuak zein diren zehaztu ahal izateko.

31. Gipuzkoako parke naturalen erabilera eta kudeaketa zuzentzeko planak egitea. Natura 2000 Sareko guneak betetzeko behar diren baliabide ekonomikoak eta giza baliabideak bermatzea. Biodibertsitatea kontserbatzeko eta ikertzeko eremuak indartzea, legezko betebeharrak betez eta nazioarteko estandarren esparruan.

32. Baso Babeslearen figura garatzea, Euskadiko Baso Planaren arabera.
33. Erabilera Publikoko Mendiak garai berriekin bat etorriz kudeatzea, klima-aldaketa arintzeko eta horretara egokitzeko ezarritako irizpideetatik eratorritako kudeaketa-irizpide eta -helburu berriak barne hartuta, bai eta baso-habitat autoktonoen kontserbazio-egoera ona lortzeari dagokionez ezarritakoak ere, bereziki Batasunaren intereseko habitatzat jotzen direnak.
34. Natura-ingurunearen kudeaketa ereduak bultzatzea, herritarrek natura-balioen plangintzan eta kudeaketan parte har dezaten, hala nola, lurraldearen zaintzan, edo unean uneko akordio eta hitzarmenetan. Baso-landaketak berrorekatzea eta dibertsifikatzea, askotariko mosaiko bat eratuz hainbat espezie eta baso autoktonoren ekoizpen-landaketekin, eta baso-monolaborantzen azalera handiak mugatuz. Fauna basatia landaketetan pasatzen laguntzea.
35. Kontserbazio Bereziko Zonak eta Desagertzeko Arriskuan edo Kaltebera gisa katalogatutako basafauna eta basafloorako espezieak kudeatzeko planak gauzatzeko beharrezkoak diren inbertsioak bermatzea, baita edozein babes-tresnaren mende daudenak ere.
36. Ingurumenean zuzenean edo zeharka eragiten duten erabaki guztietan biodibertsitatearen defentsa eta babesa zeharkakotzea.
37. Eukalipto eta intsinis pinuaren espezie guztiak landatzeko luzamendua. Gipuzkoako lurraldeko biodibertsitatearen alde egiten duten eta autoktonoak diren zuhaitz-espezieak bakarrik diruz laguntzea, beste erakunde batzuek edo hirugarrenek beste espezie batzuei ematen dieten dirulaguntza mugatuko duten mekanismoak ezarriz.
38. Eusko Jaurlaritzari eskatzea Jaizkibelgo Itsas Erreserba kudeatzen amaitzeko: itsasertza eta bertako biodibertsitatea babestu behar dira giza jardueren aurrean.
39. Trantsizio energetikoari dagokionez, eta Eusko Jaurlaritzak lurralde-plan sektoriala (LPS) formalizatu arte, eztabaida serio eta sakona sortu behar da, energiaren sektoreko erakundeen, agronomoaren eta ekologistaren parte-hartze zabalarekin, Gipuzkoak planeta babesteko eta bizitzaren iraunkortasunerako hain beharrezkoa den trantsizio hori nola egin behar duen adosteko. Lurraldeari dagokionez trantsizio hori modu ordenatuan nola egin zehaztu arte, zuhurtzia-printzipio gisa ezarri behar da parke eolikoaren luzamendua gure mendietan.

40. Administrazioek Aarhuseko hitzarmena errespetatzea eta betetzea, ingurumenaren arloan informazioa eskuratzeari, erabakiak hartzerakoan parte hartzeari eta justiziarako sarbideari buruzkoa.

41. Azpiegitura berdeak garatzea eta babestea, hala nola korridore ekologikoak.

42. Aldundiko zerbitzuetatik ordezkatzeko udalerri txikietan dauden ingurumen-teknikarien falta.

MUGIKORTASUN ETA GARRAIO PUBLIKO SOZIAL ETA JASANGARRIA

43. Mugikortasun multimodala sustatzea modurik iraunkorrenak sustatzeko, hala nola oinezkoena, txirrindulariena eta trenbideena, eta errepideko eta aireko garraioa modu osagarri gisa kokatzea.

atala. Bizikletaren eta garraio publikoaren arteko intermodalitatea bultzatzea, trenbideko garraioa eta bizikletaren autobusa osatuz, geltoki eta geltokien ondoan bizikletentzako aparkaleku seguruak ezarriz, eta garraio publikora bizikletekin eta patineteekin joateko baimena emanez.

45. Gipuzkoako Bizikleta bideen lurralde-plan sektorialaren berrikuspenera osatzea, beste atzerapenik gabe, hiri-inguruko eremuak hirikoekin eta hiriartekoekin lotzen dituzten bidegorrien sare osoa osatuz joateko, ahal denean, bai eta garraio publikoko lineak industrialdeekin eta periferiako lantokiekin ere.

46. Udalen artean patinete elektrikoaren eta antzeko garraiobideen zirkulazioa arautzea, horiek espaloietatik behin betiko kentzeko eta ibilgailuen zirkulazioan eta segurtasun-baldintza berberetan hobeto sar daitezkeen lortzeko.

47. **Ekialdebus** erabat publikatzearen alde egitea, azpikontrataziorik gabe. Autobusa da Gipuzkoako garraio kolektiboko baliabide nagusia, zabalera estuko trenbidearekin (ETS) batera, baina lurralde osoan lan egiten duen eta oraingoz lurraldeko herri gehienak egituratzen dituen bakarra.

48. Mugikortasun eskubidea bermatzea lurraldeko herritar guztiei, haien bizilekua edozein dela ere, eta arreta berezia jartzea mugikortasun murriztua duten pertsonen.
49. Gipuzkoako Garraioaren Lurralde Agintaritzan hitza ematea garraio publikoaren kontsumitzaileen eta erabiltzaileen elkarteei, partaidetza publikoko mekanismoen bidez.
50. Gipuzkoako Garraioaren Lurralde Agintaritzak koordinatutako mugikortasuneko eskualde-planak garatzea, eskualdeek elkarren artean lotura izan dezaten, lurralde-garapena deszentralizatzen lagunduz.
51. Garraio publikoaren doakotasunerantz aurrera egitea. Gipuzkoako garraiobide guztietarako txartel bakarraren erabilera zabaltzea eta lurraldez gaindiko mailan bultzatzea. Neurri horrek erabilera eta doakotasunagatiko hobariak garatuko ditu transbordoetan. Enpresa operadoreek tarifa berberak eskaini behar dituzte ibilbide berean, erabiltzaile bakoitzaren errenta pertsonalera/familiarrera egokituta. Helburua beti izango da egungo garraio publikoaren sarea bere osotasunean mantentzea edota hobetzea.
52. Trenbide-sare konbentzionalaren modernizazioa eta hobekuntza bultzatzea, herritarrei trenbide hurbila eta kalitatezkoa emateko, lurraldea egituratzeko eta herritar guztien mugikortasun-premiari erantzuteko.
53. Lurraldeko herri barruko eta hiriarteko bideetan ibilgailu publikoentzako errei eskusiboan edo lehentasunezkoen garapena aztertzea.
54. Eskualde bakoitzeko hiri nagusietara sartzeko gune zehatzetan, lurralde-eremuko garraio publikoko sareekin lotuta, disuasio-aparkalekuen egokitasuna aztertzea. Inola ere ez dira diseinatuko garraio publikoaren kaltetan.
55. Irungo Hegoaldeko Erronda osatzea, iparraldeko saihasbidean GI-636 errepideko trafikoa deskargatzeko.
56. Hiriguneetatik igarotzen diren bideen kalifikazioa eta eskumenak aztertzea.
57. Hondarribia eta Irungo errepide-sarbideei irtenbide integrala ematea, trafikoa arintzeko eta inguruko bizilagunengan ahalik eta eragin txikiena izateko.
58. Irun eta Pasaia arteko AP8 errepideko bidesariak kentzea, mugan sortzen den botila-lepoa arintzeko eta GI-636 errepideko trafikoaren deskarga errazteko.

59. Auzo-taxien proiektu pilotuak abian jartzea biztanleria sakabanatua duten landa-eremuetan, hiriguneetara eta gertuen dauden ekipamendu publikoetara hobeto joateko.
60. Landa-inguruneko garraio publikoko zerbitzuen eskaintza hobetzea, landa-eremuko biztanleei aukera emanez oinarrizko zerbitzuetara berdintasun-baldintzetan iristeko, adinagatik, dibertsitate funtzionalagatik edo baldintza fisikoengatik behar duten gizarte-kolektiboek zerbitzu horietarako sarbidea erraztuz.
61. Uda garaian kostaldeko eta hondartzetako guneen garraio publikoaren eta bidegorrien sarearen bidezko konexioa indartzea, eremu horietako trafikoa, garraio pribatuaren erabilera eta aparkalekuen beharra murrizteko, kostaldeko inguruneetan eremu naturalak lehengoratu ahal izateko.
62. Andoaindik igarotzean A1aren eraginak konpontzea, hiriaren hiri-garapena baldintzatu gabe eta Andoaingo Hiri Antolamenduko Plan Orokorrean (HAPO) ezarritakoa betez.
63. Bide azkar, errepide edo hiri-saihesbide berrien eraikuntzari eta/edo handitzeari luzamendu bat ezartzea, aldeaz aurretik horiek ekonomian, gizartean eta ingurumenean izango duten eraginari eta etorkizunean garraio pribatua txikiagoa izango den premiari buruzko azterketarik egin gabe. Proiektu berriak herritarren partaidetzarako eta kontsultarako prozesuen mende jartzea.
64. Orioko saihesbidea amaitzea, trafikoa udalerritik barrutik ateratzeko.

HONDAKINEN KUDEAKETA ARDURATSUA

65. Hiri-hondakinak kudeatzeko eta tratatzeko sistemaren auditoria osoa abian jartzea, bereziki Zubietako plantarena, makillajerik eta tranparik gabeko nahitaezko birziklatze-tasak behingoz bete daitezen, Europako arauditik eratorritako metodologiaren arabera. Gardentasun-lan batean, labeen funtzionamenduaren eta elektrizitate-sorkuntzaren ordutegien erregistroko datuak publikoak eta eskuragarriak izango dira, bai eta zepen eta emisio kutsatzaileen datuak ere.
66. Erakunde publiko eredugarriak lortzea. 3 arauak aplikatzea: murriztea, berrerabiltzea eta birziklatzea, eta azterketa xehatu bat egitea, foru-instalazioen benetako egoera eta aurrezpen eta efizientzia energetikoaren arloan duten hobekuntza-potentziala ezagutzeko.

67. Hondakinen Europako hierarkia aplikatzea, “0 hondakinen” helburua lortzeko. Hondakinak biltzeko sistemen aldeko apustua egitea, hondakinak murrizten, berrerabiltzen eta birziklatzen laguntzeko, eta erraustea eta zabortegetan pilatzea azken aukera gisa uztea.

68. Hondakinak sortzapenagatiko ordainketa abian jartzea. Hondakinen prebentzioa eta birziklapena sustatzen duten hondakinak zabortegetan uzteko eta errausteko eragiketei tasak eta murrizketak aplikatzea. Neurri fiskalen erabilera sustatzea, erraz konpontzeko, berrerabiltzeko edo birziklatzeko prestatutako produktu eta materialen erabilera fisikoa sustatzeko.

69. Kontratazio publiko iraunkorra bermatzea, hondakinen kudeaketa hobea sustatzeko eta birziklatutako produktuak eta materialak erabiltzeko.

70. Hondakinak tratatzeko teknika erabilgarri onenak erabiltzearen alde egitea. Birziklatzeko eta bibrifrikatzeko teknologia aurreratueta ikerketari eta berrikuntzari laguntzea.

71. Ekodiseinuan eta produktu-zerbitzu sisteman oinarritutako negozioetan ekintzailatza bultzatzea. Zaharkitze programatuaren aurkako borroka. Berrerabilerarekin (bigarren eskua), konponketarekin eta ezohiko erabilerako aparatu txikien alokairuarekin (inausgailuak, presiozko garbitzaileak, zulatzeko makinak) lotutako jarduerak sustatzea. Berroneratzearen eta birziklatzearen azpisektoreko enpresak sortzen lagunduko duten neurriak ezartzea.

72. Zaborraren ekoizpena murriztera bideratutako kontzientziazio-kanpainak garatzea (ontziratu gabeko erosketa, gehiegizko paketatzea murriztea...). Urtero kanpainak egitea herriarrak eta enpresak inplikatzeko eta kontzientziazio-energia-baliabideak urriak eta finituak direla.

ANIMALIEN ONGIZATEA

73. Gipuzkoa animalien ongizateko lurralde izendatzea. Horrek berekin dakar dirulaguntzak kentzea eta baliabide material publikorik ez ematea animalien sufrimendu fisiko edo psikologikoa dakarten ikuskizunak antolatzeke. Jai horien abolizioa bultzatzea, herri-konsulten eta elkarriketa sozialeko prozesuen bidez.

74. Abeltzaintzako ustiategetan animalien ongizateari buruzko kanpainak eta araudia betetzen dela bermatzeko kontrol handiagoak sustatzeko ekimenak sortzea.

75. Urnietako Basabizi basa-fauna berreskuratzeko zentroari behar adina baliabide ematea, eta, behar izanez gero, eskualde desberdinetan berriak irekitzea aztertzea.

76. Animaliak hartzeko zentroak diruz laguntzea eta hobetzea, konfiskatu edo abandonatuz gero babesteko, zentro horietatik animaliak lagatzea sustatuz, hiltzearekin alderatuta.

77. Gipuzkoako udaletan CES metodoaren aplikazioa bultzatzea, sustatzea eta zabaltzea, informazio-kanpainak sortuz eta aurrekontu-partidak bideratuz metodoa aplikatzen gutxienez urtebete daramaten udalerriei laguntzeko.

B) AUKERA BERDINTASUNA BERMATZEN DUEN GIPUZKOA JUSTUA

Gipuzkoa justua eta zuzena izan daiteke soilik pertsona guztiei eskubide eta zerbitzu publiko eta sozialetarako sarbidea bermatzen badie. Oinarrizko eskubideak eskuratzea, hala nola osasuna, hezkuntza, etxebizitza, energia edo enplegua, pribilegioa ez diren udalerriak nahi ditugu. Enplegua sortuko duten eta enplegua kalitatezkoa eta egonkorra izango duten herriak eta hiriak nahi ditugu Euskadin. Jendeak geratu nahi den eta ahal duen Gipuzkoa.

B.1) ESKUBIDE SOZIALEKIN KONPROMETITUTAKO GIPUZKOAREN alde

GIZARTE-ZERBITZUEN SISTEMA PUBLIKO INDARTSUA

78. Gizarte-zerbitzuen kudeaketa publikoko eredu bat defendatzea eta garatzea, zerbitzu horien kalitatea bermatuko duena, zerbitzu horiek publiko egin eta zuzenean kudeatuz. Horrela, zerbitzu horiek ematean ez da lehenetsiko zerbitzuaren narriadurak, asistentzia-kalitate eskasak eta lan-baldintza txarrek dakarren merkantilizazioa.

79. Gipuzkoako Foru Aldundiak politika publikoen arloan garatutako politiken, estrategien eta programen eraginkortasuna ebaluatzea. Gizarte-zerbitzuen mapak berrikustea, Foru Aldundian gizarte-zerbitzuen erabiltzaileek parte hartzen duten ebaluazioekin.

80. Inbertitzea, Gizarte Zerbitzuen Zorroa gutxieneko zerbitzuen esparru izan dadin eta haratago joateko apustu politikoa egin dezan, gizarte-zerbitzuen sistema arinagoa, malguagoa, baliabidez hornitua eta herritar guztientzako arreta bermatuko duena sortuz (edo garatzen lagunduz).

81. Nahikotasun ekonomikoa eta baliabide material eta giza baliabide egokiak ematea gizarte-zerbitzuen sistema osoari, prekarietate-egoera guztiak estali ahal izateko. Oinarrizko beharriaz eta gizarte-kohesioari erantzuteko gizarte-gastuak lehentasuna izan behar du aurrekontuetan.

82. Mendekotasunera eta desgaitasunera bideratutako prestazio ekonomikoetara bideratutako zuzkidura ekonomikoak egokitzea, egoera ekonomikoarekin bat etorritik, eta bizimodu independentea sustatzeko programa familiakoekin bizi diren dibertsitate funtzionala duten pertsonei zabaltzea.

83. Erakundearen arteko eta departamentuen arteko koordinazioa indartzea maila guztietan, hainbat zerbitzu eskuratzeko beharra duten pertsonek gutxieneko zailtasun burokratikoak izan ditzaten; hau da, zerbitzuetara iristeko ibilbideak pertsonei egokitu behar zaizkie, eta ez alderantziz.

84. Eremu soziosanitarioa sendotzeko apustua egiteko tresnak ezartzea, eta udalerrietatik lankidetzarako tresnak eta formulak zabaltzea, elementu eta erakunde berberak dituzten departamentu, zerbitzu eta eskubideen arteko koordinazio egokia bermatzeko.

85. Foru eremuan hirugarren sektoreko erakundeekin elkarriketa soziala indartzea, zerbitzu publikoen parte-hartzea eta elkarlana sustatzeko formula gisa.

86. Eskubide sozialen eremuan zerbitzu publikoak ematearekin zerikusia duten lizitazio, itun, dirulaguntza eta kontratazioek eskaintza teknikoaren lehenesten dutela bermatzea.

87. Gaixotasun mentalen arretari dagokionez, ondoez psikologiko "arineko" egoeretara zabalduko dugu arreta, hipermedikazioari buruzko arreta psikologikoa edo psikiatrikoa sustatzen ahaleginduko gara, eta "Euskadin suizidioa prebenitzeko estrategia" osorik garatzea bultzatuko dugu, eta bereziki eskatuko dugu estrategia horren emaitzen urteko ebaluazio-txostena egitea. Garapen eta azterketa horri esker, eragin handia duten nahasmenduetan zentratu ahal izango gara, hala nola gazteen suizidioan eta depresioan. Osasun publikoak ez du behar adinako erantzunik ematen.

88. Arazo psikologiko akutuei eta patologia dualeko pazienteei zuzendutako instalazioetan inbertsioa handitzea.

89. Tutoretza-fundazio publiko bat sortzea, erakundeek gaixotasun edo patologia mentalak dituzten pertsonen tutoretza beren gain hartzea gomendatzen den kasuetarako.
90. Gaixotasun edo patologia mentalak dituzten pertsonen jarraipen integral egokia bermatzea, kasuen kudeatzaileen talde aditu batekin.
91. Gobernantza-eredua berrikustea, Gipuzkoako Foru Aldundiko organo eta kontseiluak kontsultarako eta informaziorako baino ez izatetik erabakiak hartzerakoan kideen parte-hartze aktiboa sustatzera igaro daitezen. Horri dagokionez, elkarrizketa zibilerako mahai bat ezarri behar da, herritar guztiek oinarritzko zerbitzuak eskura ditzaten, ikuspegi intersektzionaletik.

GIZARTE-ZERBITZUETARAKO ESKUBIDEA BERMATZEA.

92. Balorazio-tresna guztiak birformulatzea, bereziki “BALORA” tresna, gizarte-egoera berrietara egokituz eta tresna bizi eta moldagarri gisa, hala eskakizunei nola sarbide-irizpideei dagokienez, gizarte-zerbitzuetara iristeko eskubidea bermatzeko.
93. Informazioa eta gizarte-zerbitzuetarako sarbidea erraztea, oztopo administratiboak eta burokrazia kenduz, sarbide-izapideak sinplifikatuz eta informazioa formatu eskuragarrietan emanez. Arreta-protokoloak aztertzea, arintasuna errazteko.
94. Gizarte-zerbitzuetarako sarbideari buruzko informazio-kanpainak sustatzea. Komunikabideekin lankidetzan aritzea, gizarte-zerbitzuen beharra eta eguneratzea modu positiboan ikusarazteko.

HAURREN ESKUBIDEEKIN KONPROMETITUTA

95. Haurren interes gorena lehenestea politika publiko guztietan, eta haurren eta nerabeen interes gorena erakundearen politika publiko guztietan txertatzea. Funtsezkoa da kontuan hartzea haurren eta nerabeen interes gorena zeharkakotu nahi dugula erakunde publiko guztietan, genero-ikuspegia zeharkakotu egiten den moduan.
96. Foru-arau guztien ordenantzekin batera doan arau-inpaktuaren azterketaren memorian haurren gaineko eraginari buruzko txosten bat sartzea, Unicefek gomendatzen duen bezala.
97. Haurrak babesteko baliabideak Gipuzkoako errealitateetara eta beharretara egokitzea, azpiegitura eta giza baliabide espezializatu nahikoak eta eraginkorrak erabiliz, gizarte-zerbitzuen babesa behar duten haur eta nerabe guztiei duintasunez erantzuteko.

98. Tutoretzapeko haur eta nerabeen egoitza-harreraren sarea berrikustea eta indartzea, lan-eredua egungo beharretara eta indarreko legeriara egokitzeko, familiekiko lanaren ikuspegia zabalduz, adingabearen interes gorenari lehentasuna ematen dion esku-hartze eredu batetik abiatuta.

99. Haurrak zaintzeko egoitza-sarean 0 eta 6 urte bitarteko haurren beharretara egokitutako egoitza-zerbitzu espezializatuak sartzea.

100. Gizartekintza eta gizarteratze departamentuen arteko koordinazio egokia bermatzea, haurrak eta nerabeak zaintzeko eta babesteko sisteman hasitako prozesuen jarraitutasuna bermatzeko, horretarako bideratze-protokolo bat diseinatzuz eta garatuz.

101. Emantzipazio-etxebizitzaren sarea indartzea, bai eta Gipuzkoako Foru Aldundiaren tutoretzapean egon diren gazteentzako etxebizitza- eta prestakuntza-programa espezifikoak ere, haien gizarteratzea eta prestakuntza bultzatuz, erabat emantzipatu arte.

102. Arreta goiztiarreko zerbitzu bat bermatzea Gipuzkoan, haurren beharren arabera, eskatutako arreta-denborei eta espezialitateei dagokienez.

103. Edozein motatako haurren tratu txarrak eta abusuak prebenitzea eta modu eraginkorrean esku hartzea, erakundeen, gizarte-erakundeen, osasun-zentroen, ikastetxeen, haurrak zaintzeko sarearen eta abarren koordinazioarekin.

104. Haurrak eta nerabeak haien zaintzaz arduratzen diren pertsonak egindako indarkeria matxista mota guztietatik babesten direla ziurtatzea, eta, horretarako, beharrezkoak diren legegintza-, administrazio-, gizarte- eta/edo hezkuntza-neurri guztiak hartzea, ez errepikatzea prebenitzeko, modu egokian artatzeko, babesteko eta bermatzeko, bai eta erreparazioa ere, Haur eta Nerabeen Eskubideei buruzko Konbentzioak eta bisita- eta zaintza-eskubideak bermatzeko Istanbulgo Hitzarmenak ezarritakoa kontuan hartuta.

105. Adin txikietan hezkuntza afektibo-sexualeko planak egitea, pornografiak haur eta nerabeengan eragiten dituen ondorio suntsitzaileak prebenitzeko.

DESGAITASUNA DUTEN PERTSONEN ESKUBIDEEKIN KONPROMETITUTA

106. Desgaitasuna baloratzeko gaur egun dagoen tresna ebaluatzea eta aldatzea, errealitate berrietara egokitzeko eta haren eraginkortasuna hobetzeko, balorazio-zerbitzuei prozesuak arintzea ahalbidetuko duten baliabide ekonomiko gehiago emanaz.

107. Egoitza-baliabide eta eguneko baliabide nahikoak martxan jartzea, desgaitasuna duten gazteei inoren laguntza behar duten adinekoentzako baliabideetan arreta ematea saihesteko.

108. Gipuzkoako eskumenen esparruan aniztasuna barneratzeko hezkuntza- eta sentsibilizazio-programak garatzea.

109. Bizimodu independentearen eredua sustatuko duten estrategiak, planak, programak eta baliabideak ezartzea, desgaitasunen bat duten pertsonak askatasunez aukeratutako bizi-sistema bat izateko duten eskubidea bermatuz. Horretarako, laguntzaile pertsonalaren prestazioa eta bizitza independenteko programa berriz diseinatuko dira, pertsonen eskaera eta beharretara egokituz eta profil gehiagotara zabalduz, familiakoekin bizi diren pertsonak barne.

110. Erakundearen komunikazioa formatu eskuragarrietan bermatuko duten programak garatzea, pertsonen informazioa eta parte-hartzea erraztuko dutenak, batez ere zerbitzuen eta baliabideen diseinuan, bai eta lehendik dauden ebaluazioan ere, irisgarritasun unibertsalera bideratuta.

111. Laneratzen laguntzeko programak diseinatzea, enpresa-ehunarekin lankidetzan.

112. Dibertsitate funtzionala duten pertsonen sexu- eta ugalketa-eskubideak aitortu, babestu eta erraztuko dituzten programak sortzea.

113. Dibertsitate funtzionala duten emakumeei arreta emateko zeharkako politikak ezartzea eremu guztietan.

114. Aisialdi inklusibora bideratutako estrategiak eta programak garatzea, batez ere desgaitasuna duten haur eta nerabeentzat, oporraldietan arreta berezia jarritz.

GAZTEEN ESKUBIDEEKIN KONPROMETITUTA

115. Gazteen emantzipazioa sustatzea, lurraldeko gazteen egoera hobetzeko hainbat ardatz izango dituen Foru Plan bat sortuz: etxebizitza, enplegua, hezkuntza, aisialdia eta gizarte-babesa. Generoaren aldagaia dimentsio guztietan hartuko da kontuan, Gipuzkoako gazteen emantzipazioa bermatzeko eta laguntzeko. Plan horrek garatzeko behar besteko aurrekontu-zuzkidura izango du.

116. Enplegu duina eta eskubideduna bultzatzea: beharrezkoa da Gazte Enplegurako Foru Plan bat sortzea, hiru ardatz nagusi izango dituen: aholkularitza eta laguntza enplegua sortzeari dagokionez, betiere kontuan hartuta enpleguaren eta prestakuntzaren behar espezifikoak Lurraldearen gainbeheran dauden eremuetan, lehentasunez aprobetxatuz enplegu berdeko lanpostu berriak sortzea.

117. Gazte guztiek ikasteko aukera dutela ziurtatzea, garraiorako laguntzak bermatuz eta hura erabiltzeko baldintzak hobetuz.

118. Gazteen asoziazionismoa eta gazteen inplikazioa babestea. Gazteek beren jarduerak modu autoantolatu eta arduratsuan garatzeko espazioak erraztea, aisialdiko estilo alternatiboak eta fisikoak sustatuz, pertsona gazteak autokudeatzeko eta elkartzeko espazioak garatzeko.

119. Proiektu eta zaletasun komunak dituzten gazteen topaketak sustatzea, eta topaketa horietatik sortzen diren elkarte-ekimenetarako beste leku batzuekin trukeak erraztea.

ADINEKOEN ESKUBIDEEKIN KONPROMETITUTA:

120. Cohousing-esperientziak, bizitza osorako etxeak eta gazteen eta adinekoen arteko bizitoki-irtenbideak abian jartzea, gazteen emantzipazioa lantzeko, eta, aldi berean, gizarte-hezkuntzako langileekin elkartasuna eta belaunaldien arteko harremanak lantzea, bizikidetzak sustatzeko eta abian dauden esperientzien jarraipena egiteko. Adin guztietako premietara egokitzen diren etxebizitzak hirigintza eta arkitektura sustatzea.

121. Adineko pertsonen errealitateen diagnostikoa egitea, bakarrik bizi direnengan eta/edo mendetasun-egoeran daudenengan arreta jarritz. Beren egoerara egokitutako neurriak ezarriko dituzte, behar duten adinekoen bakardade- edo abandonu-egoerak murrizteko.

122. Laguntza-programak garatzea adinekoen bakardadeari aurre egiteko, komunitatearen garapena sustatzen duten aisialdiko eta bizikidetzako espazio integralen bidez.

123. Adinekoen bizitza aktiboa bultzatzea, autonomia handiagoa eta espazio partekatuak erabiltzea ahalbidetzen duten programak aplikatuz, eta bizitza independentea eta garapen komunitarioa sustatzen duten zerbitzuak eta baliabideak eskuratuz.

124. Zainketa-politika egokia, hurbila, eraginkorra eta eskubideetan oinarritua garatzea, adineko pertsonak, mendekotasuna dutenak eta/edo mugikortasun murriztua dutenak beren ohiko lekuetan bizi ahal izateko eta beren behar, nahi eta interesetara egokitutako beharrezko zerbitzuak eta baliabideak izateko.

125. II. eta III. mailako mendetasuna duten pertsonen etxeko zainketak arautzea, haien zaintza etxez etxeko zaintzako langileek egiten dutenean. Etxeko lan-egoeran dauden langileak, kasurik onenean. Horretarako, familia-ingurune zainketetarako eta profesionalak ez diren zaintzaileei laguntzeko prestazio ekonomikoak eta Laguntza pertsonalerako prestazio ekonomikoa arautzen dituzten foru-dekretuak aldatuko dira, gutxienez oinarrizko bi elementutan: figura horiek zaintza-agente gisa sartzea eta zenbateko ekonomikoak birdefinitzea, kontratazioa baldintza duinetan egin ahal izateko eta kalitatezko zainketak bermatzeko. Barne-zaintzaileen kontratazioa diruz laguntzeari utziko zaio, lan-esplotaziorako arrisku handia dagoelako eta kontratazio-modu horrek kontrol zaila dakarrelako; kontratuetan zaintzailearen funtzioa zehaztea eskatuko da, eta ez da etxeko langileen kontraturik onartuko.

126. Familia ingurune zainzetarako prestazio ekonomikorako (FIZPE) mendekotasun-mailaren arabera ezarritako zenbatekoak % 50 handitzea, zaintza-lana aintzatesteko.

127. Udaletako etxez etxeko laguntza-zerbitzuarekin koordinatuta, zaintzako talde profesional bat abian jartzea, adinekoei, desgaitasuna duten pertsonen eta mendekotasuna duten laguntza, jarraipena eta etxez etxeko arreta emateko, baita FIZPEen hartzaileak ere, kalitatezko zaintza bermatuz.

128. Adinekoei behar adinako arreta duina bermatzea, gizarte-zerbitzuen zorroko zerbitzuak indartuz eta baliabide berrien sorrera zabalduz.

129. Adinekoen parte-hartzea bultzatzea, informazio-sistemak formatu irisgarrietan txertatuz, hala nola irakurketa errazean edo bideo eta infografiaren bidez, eta adinekoen beharretara egokitutako partaidetza-organoak sortuz.

130. Adineko emakumeak indarkeria matxista mota guztien aurrean prebenitzeko, babesteko eta erreparatzeko neurriak ezartzea, adineko emakumeak elkartzeko neurriak indartuz, eta zerbitzu publikoetako profesionalei detekziorako eta laguntzarako prestakuntza emanez.
131. Gizartea sentsibilizatzea adineko emakumeei eragiten zaizkien indarkeria matxista moten existentziaz, neurri handi batean oraindik ezkutuan dagoen fenomeno bati buruz desnaturalizatzeko eta kontzientziatzeko.
132. Hirugarren adinekoekin zerikusia duten politika publikoak ebaluatzeko mahai bat sartzea, erabiltzaileen eta senideen elkarteek osatua, bai eta parte hartzeko prest dauden eta borondatea duten erabiltzaileen elkarteek osatua ere. Mahai horretan erakundeen ordezkaritza egongo da, etengabeko ebaluazioa egiteko eta elkarrizketarako bidea izateko, zerbitzuak hobetzeko eta erabiltzaileen beharretara egokitzeko.
133. Egoitzetan egiten diren ikuskapenen behaketa parte-hartzailea bultzatzea, politika publikoak ebaluatzeko mahaiko erabiltzaileen eta senideen zati adierazgarri bat bertaratzea erraztuz; era berean, alde aurretik abisatu gabe ikuskapenak egitea proposatu ahal izango dute mendekotasuna eta desgaitasuna dutenentzako egoitza publikoetan zein pribatuetan.
134. Dirulaguntzen programak abian jartzea, etxebizitzak mugikortasun- eta/edo mendekotasun-premietara egokitzeko eta ohiko ingurunean jarraitzea helburu dutenak, betiere pertsonaren erosteko ahalmenari baldintzatu gabe.
135. Irabazi-asmoa duten enpresek emandako egoitza-baliabideak publikizatzea, ituntzeko egungo baldintzak amaitu ondoren. Horretarako, berriazko erakunde bat sortuko da, legegintzaldiko 4 urteetan zehar lan-egutegi bat izango duena.

POBREZIA-EGOERAN ETA/EDO GIZARTE-BAZTERKERIAKO EGOERAN DAUDEN

PERTSONEN ESKUBIDEEKIN KONPROMETITUTA

136. Esku hartzeko ikuspegi bat ezartzea, pobrezia- eta bazterkeria-egoerak sortzen dituzten egitura ekonomikoak eta sozialak zalantzan jartzeko.

137. Erakundeen arteko eta departamentuen arteko koordinazio eraginkorra ezartzea, batez ere osasun-sistemei, etxebizitzari, enpleguari, hezkuntzari, gizarteratzeari eta diru-sarrerak bermatzeari dagokienez, garapen-prozesu integralak errazteko.

138. Pobreziaren eta bazterkeriaren aurka borrokatzeko tresnak eta baliabideak ikertzeko eta ebaluatzeko neurriak ezartzea, gizarte-eragileekin, gizarte-mugimenduekin eta unibertsitate publikoekin lankidetzan, etengabeko hobekuntzara, gardentasunera eta bazterkeria larriaren aurkako borrokan eta pobreziaren kronifikazioan parte hartzera bideratuak.

139. Estatistika egokiak eta hobetuak izatea Gipuzkoako enpleguko pobreziaren eta prekarietatearen mapa erreala ezagutzeko, adierazle guztietarako sexuaren arabera bereizitako datuak dituztenak, eta, edonola ere, gure lurraldeko emakume pobretuen kausa eta behar espezifikoak erantzuteko aukera ematen dutenak.

140. Gizarte-bazterketa baloratzeko dagoen tresna ebaluatzea eta aldatzea, errealitate berrietara egokitzeko eta Gipuzkoan gizarte-bazterkeriako egoerak antzemateko eta baloratzeko eraginkortasuna hobetzeko, pertsonen garapen pertsonala eta soziala ahalbidetzeko.

141. Gizarte-bazterkeriako egoeran dauden pertsonentzako egoitzako eta egoitzakoak ez diren arreta-baliabideak indartzea eta zabaltzea, gaur egun gizarte-zerbitzuen zorroak zehazten dituen ratioen gainetik. Haurrei eta nerabeei modu gogorragoan eta atzeraezinagoan eragiten dien prekarietate-katea hautsi behar da.

142. Foru-eskumenen esparruan politika espezifikoak txertatzea, Gipuzkoan etxegabetasuna desagerraraztea ahalbidetuko dutenak, aurrekontu-nahikotasuna emanez.

143. Erakunde arteko eta zeharkako etxebizitza-politika bultzatzea, Etxebizitza Eskubideari aurre egiteko, pertsona orok etxebizitza duina izateko eskubide SUBJEKTIBOA bermatuta izan dezan. Udal- eta eskualde-aterpetxeak beharrezko neurritzat hartzen ditugu aldi baterako, pertsona orok eskubide hori bermatuta izan dezan, edozein dela ere haien ekonomia- edo gizarte-egoera.

144. Etxebizitza gisa gaitutako etxeen eta higiezin poltsa bat sortzea (Alokabideren esku dauden etxebizitzak barne), etxerik gabeko pertsonen erregistroekin gurutzatzea, babes sozialeko eta etxebizitza-eskubideko eredu bat ezartzeko, “[Housing First](#)” sisteman oinarritua, kasu bakoitzak behar dituen gizarte-zerbitzuekin batera.

145. Beste erakunde batzuen ekintzarekin batera espekulazioa geldiaraziko duten eta bizitokien alternatibak sustatuko dituzten neurri fiskalak eta legalak garatzea, etxebizitza galtzearen mehatxupean dauden pertsonen eta familiei arreta ematea lehenesteko.

MIGRATZAILEEN ETA ERREFUXIATUEN ESKUBIDEEKIN KONPROMETITUTA

146. Migratzaileek eta errefuxiatuek eskubideak berdintasun-baldintzetan eskura ditzaten bermatzea, bizileku bakoitzeko herritartasunaren kontzeptua erreferentziazat hartuta.

147. Gipuzkoako lurralde historikoa CIErik (atzeritarrentzako barneratze-zentroak) gabe deklaratzeko.

148. Lan-protokolo bakarra sortzea harrera integrala eta kalitatezkoa egiteko, Euskadi harrera- eta igarotze-lurralde gisa definitzeko, homogeneoa eta euskal erakunde guztiek koordinatua. Beharrezkoa da Euskadiko migrazio-politikei koherentzia ematea eskumen-eremu guztietatik. Protokolo hau sortzea, adituen, erakundeen eta gizarte-mugimenduen parte-hartzearekin.

149. Lurraldean bizi diren pertsona migratuen parte-hartzea bultzatzea eta haien integrazioaren alde lan egitea, arreta berezia jarritz emakumeei, gazteei eta haurrei.

150. Gipuzkoako Foru Aldundiaren kudeaketa propioko aurrekontu bateratuaren % 0,7ko gutxieneko aurrekontu-partida bermatzea, garapenerako lankidetzari eta nazioarteko elkartasunari begira, eta foru-baliabideekin laguntzea garapen-lankidetzan lan egiten duten erakundeen lana. Helburu horretara bideratuko den aurrekontu-bide argia ezartzea.

151. Foru Aldundiaren politika publikoetan koherentzia bermatuko duten mekanismoak diseinatzea eta ezartzea. Gipuzkoako Foru Aldundia tokiko eta nazioarteko gizarte-mugimenduek sustatutako nazioarteko kanpainetara atxikitzearen egokitasunari buruzko herritarren kontsulta sustatzea, bai eta Nazio Batuen Giza Eskubideen Kontseiluan eztabaidatzen ari diren edo berretsi diren nazioarteko tratatuei buruzko sentsibilizazio-kanpainak egitea ere, haren edukia gizarteari ezagutarazteko.

152. Hegoaldeko herrialdeak indartzen laguntzea:

- Beren prestazioak hobetzen laguntzea, teknikariak gaituz eta proiektuak batera finantzatzuz.
- Hegoaldeko toki-administrazioen eginkizuna babestea, garapen ekonomiko, sozial eta kultureko eragile gisa indartzeko.
- Asoziazionismo eraldatzaileari laguntzea.

153. Hegoaldean proiektuak eta programak bultzatzea, ingurumen-krisiari aurre egiteko eta klima-aldaketaren, Iparraldetik Hegoalderako zor ekologikoaren eta elikagaien subiranotasuna nekazaritzaren ikuspegitik indartzeko estrategien garapena zeharka eta sektoreka integratzeko.

154. Esparru publikotik herritarren inplikazioa sustatzea lankidetzan eta elkartasunean, informazio- eta sentsibilizazio-kanpainen bidez, gizarte-mugimenduekin koordinatuta. Arreta berezia jarritz garapen-, gatazka-, elkartasun- eta lankidetzaz- arazoei.

155. Hegoaldeko herrialdeen ikuspegi objektiboa eta beren kultura-nortasunetikiko eta jendearen duintasunarekiko errespetuzkoa sustatzea, hausnarketarako eta elkartasunerako jarrerak bultzatzeko.

156. Herritarrak informatzeko, prestatzeko eta sentsibilizatzeko programak sortzea, giza eskubideen eta herritar inklusiboen alde. Horrela, arrazakeriari eta xenofobiari aurre egingo zaie, behar besteko aurrekontua izango dute eta haien eraginkortasuna eta egonkortasuna bermatuko dute. Horrela, bizikidetzaz eraikitzen lagunduko da.

157. Kontrastatu gabeko informazioetan oinarritzen diren, zuzenean edo zeharka arrazismoa edo xenofobia sustatzen edo elikatzen duten erakunde eta komunikabideei finantzaketa publikoa ematea ahalbidetzen ez duten elementuak sartzea eta lankidetzaz etetea.

158. Lurralde tolerantia eta laikoa sustatzea, pertsona guztiek beren sinesmenak eta erlijio-praktikak izateko duten eskubide indibiduala babestuz, nahi izanez gero, eta erakunde publikoen izaera laikoa bermatuz.

159. Garapen iraunkorra eta 2030 agenda betetzera bideratutako politika koherenteak garatzea.

160. Bidezko merkataritza eta kontsumo arduratsua sustatzea, bidezko merkataritzako lurralde-sareak sortuz. Merkataritza-establezimenduekiko harremana erraztuz, establezimendu horiek jardueran parte har dezaten lagunduz, merkatu eta azoketan espazioak erreserbatuz eta herritarrei ezagutaraziz.

B.2) JARDUERA EKONOMIKO IRAUNKORRA duen GIPUZKOAREN alde

Jarduera ekonomikoa ez da berez helburu bat, pertsonen beharrei erantzuteko bitarteko bat baizik. Ildo horretan, beharrezkotzat jotzen dugu Gipuzkoan garatzen diren jarduera ekonomikoek jendearen eskubideak zaintzea, lan-baldintza duinak, aberastasunaren banaketa justua eta iraunkortasun ekologikoa bermatzea, azken batean, lurraldearen eta bertan bizi diren pertsonen zerbitzura jartzea.

JARDUERA EKONOMIKO IRAUNKORRA

161. Gipuzkoaren egungo eta etorkizuneko garapenean jarraitzea eta sakontzea, Etorkizuna Eraikiz-en bidez, Gipuzkoako ekonomia ardaztu daitekeen eta ardaztu behar den sektore ekonomiko eta industrialetarako aukerak aztertuz. Plan hori erakundeek gidatuko dute, eta inplikaturako eragile sozial eta ekonomiko guztiek parte hartuko dute.

162. Euskadi gizarte- eta ingurumen-konpromiso handiko enpresetan erreferente bihurtzeko apustua egitea. Horretarako, finantzaketa-mekanismoak eta neurri fiskalak jarriko ditugu martxan, gure produkzio-sektoreak estandar jasangarrietara (eta, beraz, nazioartean lehiakorragoetara) eta kalitatezko enplegura egokitzea eta berritzea bultzatzeko.

163. Gipuzkoako enpresa estrategikoen akziodunetan kapital publikoa inbertitzeko bideragarritasun ekonomikoa aztertzea, zailtasunak izan zein ez. Apustu horren helburua ekoizpen-sarearen gaineko kontrol publiko minimoa bermatzea izango da, haren egonkortasuna bermatuz eta eskualdeei etekinak finkatuz. Enpresa estrategikotzat hartzen ditugu ekoizpen-katetik enpresa laguntzaileei, 200 langile baino gehiago dituzten enpresei eta/edo garapen teknologikoan punta-puntako enpresei lan-karga handia eragiten dietenak.

164. Klausula sozialak eta ingurumenekoak sartzea, ETEek eta kooperatibek kontratazio publikoetarako duten irisgarritasuna zigortzen duten oztopoak kentzeko, 2014/24/EB Zuzentzarautik eratorritako neurriak aplikatuz eta honako hauek ziurtatuz: eskaintzaren loteak banatzea, esleipendun bakoitzeko lote kopurua mugatzea, esperientzia edo kaudimena kentzea, eta bermeak kentzea edo murriztea.

EKONOMIA BERDEA, SOZIALA ETA SOLIDARIOA

165. Ekonomia sozial eta solidarioaren eta irabazi-asmorik gabeko hirugarren sektorearen sektoreetan kokatutako jarduera ekonomikoen garapena sustatzea.

166. Elkarriketa-mahai bat sortzea Ekonomia Sozial eta Solidarioko eta merkataritza txikiko erakunde eta enpresekin, politika publikoak elkarrekin eraikitzeko.

167. Hurbileko ondasunak eta zerbitzuak ekoizteko eta banatzeko tokiko proiektuak garatzen dituzten Ekonomia Sozial eta Solidarioko erakundeei laguntzea. Nekazaritzako produktu ekologikoen tokiko ekoizpen- eta banaketa-taldeak bultzatzea.

168. Erakundeen arteko lankidetzak sustatzea, tokiko eta atzerriko inbertsioak gizarte- eta ingurumen-erantzukizuneko irizpideekin erakartzeko neurriak ezartzeko.

169. Gipuzkoako Foru Aldundiaren sustapen publikoa berreskuratzea, kutsatutako lurzoruak lehengoratzeko eta jardunean jartzeko. Eredu aldaketan, administrazio publikoak ereduarekin predikatu behar du.

170. Ezagutzaren ekonomia bultzatzea: elkarlaneko ikaskuntza eta sareko lana sustatzea, jardunbide egokien, esperientzien eta ezagutza publiko eta irekiaren trukea errazteko.

EKONOMIA FEMINISTAREN ALDEKO APUSTU

GARBIA – EKO-FEMINISMOAREN ALDE.

171. Ekofeminismoaren aldeko apustua egitea, produkzio-eremuan eragiten diguten desberdintasun ekonomikoak desagerraraztea eta zainketen erantzunkidetasunaren alde egitea.

172. Zainketen demokratizazioa sustatzea, lurralde-eremu guztietan bizitza zuzenagoa eta iraunkorragoa antolatzeke: zaintzaren zentraltasun soziala aitortzea eta horien erantzukizuna gizarteratzea, zainketen erantzukizun publiko eta kolektiboari aurre egitea ahalbidetuko duen zainketen euskal sistema bultzatuz.

173. Gizonen eta emakumeen erantzunkidetasuna sustatzeko proiektuak bultzatzea etxean, familia-eredu guztietan. Etxeko lanak modu zuzenean egitea, baita foru eremuko sentsibilizazio- eta berrikuntza-programen bidez ere.

174. Lan-denbora erantzunkidea landu eta sustatuko duen plan estrategikoa bultzatzea, kontziliazio prozesaletik haratago joateko eta alderdi demokratikoetan sakontzeko, hala nola erantzunkidetasunean eta lanean ehuntzen diren lan-harremanetan, lanean ematen dugun denboraren arabera. Plan horrek helburu eta adierazle identifikagarri eta ebaluagarriak izango ditu, sektore pribatuko nahiz publikoko enpresa publikoetan erantzunkidetasuna bideratuko duten antolamendu-kulturak ezartzeko, eta enpresen malgutasun handiagoaren mitoa irauliko dute, langileek beren denboraren gaineko kontrol txikiagoa berreskuratzearen truke. Kontrol horrek lanaldi partzialeko eta lanaldi osoko langileen eskubideak parekatzeko balioko du, eta arreta berezia jarriko du administrazio publikoek eta enpresek beren konpromisoak eta neurriak har ditzaten, lan-eremuan emakumeen sustapenari eta erantzunkidetasunaren sustapenari modu berezian eragiten dion prekarietate-egoera aldatzeko.

175. Eusko Jaurlaritzari eskatzea Euskadiko Zaintza Lege bat formaliza dezala. Euskadin pertsona orok izan behar dituen oinarritzko premiak arautzen dituen Euskal Autonomia Erkidegoko Zaintza Legerik ez dagoenez, ezinezkoa da zainketen sektorea modu homogeneoan garatzea hiru lurralde historikoetan eta mendetasuna duten pertsonen beharrei erantzuten dieten erakundeetan.

176. Zainketen arloan Eusko Jaurlaritzaren Erakunde arteko Organoaren araudia berrikustea, eta ordezkaturako erakunde bakoitzarentzat ezarritako beto-eskubidea ezabatzea.

177. Zainketa-sistema birformulatzea inplikaturako eragile guztiekin lankidetzan, eta eredu publiko-komunitario baterantz aurrera egitea, zerbitzuaren kalitatea, erakundeek eta erabiltzaileek arlo horretan duten erantzunkidetasuna, zaintzaileen enpleguaren kalitate ona eta sektorearen iraunkortasuna bermatuko dituen.

178. Mendekotasuna baloratzeko itxaronaldia bi aste baino gutxiagora murriztea, eta mendekotasuna duten pertsonen bilakaeraren jarraipen zehatza egitea.

179. Gipuzkoako Foru Aldundian Zainketa Iraunkorren Kontseilua sortzea, erabiltzaileek, erabiltzaileen senideek eta eragileek erabakiak hartzean parte hartuta.

180. Egoitzen koordainketako sistema berrikustea.

181. Mendekotasuna duen senide baten zaintzaile gisa erregistraturako pertsonen kasuan, programa pilotu bat ezartzea, atsedeen-egunak har ditzaten.

182. Foru esparrutik zainketen sektore ekonomikoa indartzeko apustua egitea, zaintzarako eskubidea blindatzeko helburu bikoitza ahalbidetuko duen sektore estrategiko gisa, eta, bestetik, sektore jasangarriak, desiragarriak eta begirada argiarekin pertsonen bizitza hobetzeko eta bizitzaren jasangarritasunean oinarritutako garapen eredu baterantz nola bideratu pentsatzeko.

183. Gipuzkoan dagoen ekonomia sozial eta solidarioaren sarea bultzatzea, emakumez osatutako kooperatibak sortzen laguntzeko edo laguntzeko lerro bat sortuz, lurraldean errotuta dauden hurbileko proiektuetarako, eta ikuspegi ekofeministatik.

184. Berrogeita bost urtetik gorako lan gabeko emakumeentzako eta gizarte-bazterketako arriskuan dauden emakumeentzako enplegu-plan espezifiko bat egitea. LANDA EREMUKO EMAKUMEEN eskubideak defendatzearen eta sustatzearen aldeko apustua.

185. Landa-ingurunean emakumearen ahalduntzea sustatzeko eta haren jarduera ekonomikoa sustatzeko programak garatzea, enplegua sortzeko emakumearen aldeko diskriminazio positiboko neurriak barne.

186. Mankomunitateko teknikariekin edo talde espezializatuekin unitateak sortzen laguntzea, landa eremuko emakumeak/emakume baserritarrak ahalduntzeko planak garatzeko, emakumeak parte hartzeko mekanismoak sortzea sustatzeko, eragiten dieten politika publikoen diseinuan, jarraipenean eta ebaluazioan.

187. Genero-ikuspegia eta aniztasunari laguntzeko ikuspegia bermatzea, Foru Aldundiak kudeatzen dituen eta landa-garapenera eta nekazaritza eta abeltzaintzako sektorea garatzera bideratzen diren Europako funtsekin batera finantzatutako laguntzak ezartzean eta bideratzean.

188. Langileentzako prestakuntza-programak landa-inguruneen berriazko beharretara egokitzea, Foru Aldundiak kudeatutako Europako funtsekin finantzatutako prestakuntza-ekintzetan.

189. Ebaluazio bat egitea tokiko administrazioekin eta kasuan kasuko Landa Garapeneko Departamentuekin lankidetzan, Gipuzkoako lurraldean emakume baserritarrek titulartasun partekatua lortzeko mekanismoen eraginkortasunaren diagnostiko integrala egin ahal izateko, Estatutua onartzen denetik gaur egun arte, eta hura emakume gehiagok eskuratuko dutela bermatzeko beharrezkoak diren erreformak ezartzeko.

190. Emakume Baserritarraren Estatutuaren 17. artikulua erabazteko garapena sustatzea. Artikulu horrek diskriminazio positiboko neurriak ezartzen ditu nekazaritza-lurren funtsetan kuotak esleitzeko, bai eta instalazio berriei laguntzeko programak ere, lehenetsitako kolektibo, gazte, emakume eta emakumeen kooperatiba gisa koka daitezkeen.

191. Nekazaritzaren sektorean emakumeak ordezkatzeko Emakume Baserritarraren Estatutuan jasotako irizpideak betetzen ez dituzten erakunde pribatu eta/edo sozialei dirulaguntzak eta foru-laguntzak baztertzeko neurriak ezartzea.

192. Azpiegitura publikoen eta beharrezko baliabideen erabilera bultzatzea, landa-ingurunean Auzolanak eta emakumeen autoantolaketa sustatzeko.

193. Zuzeneko laguntza-lerro bat sortzearen aldeko apustua egitea, jarduera soziokulturalak egiteko. Jarduera horien xedea da nekazaritzako mugimendu feministaren genealogia eta ikaskuntzak sustatzea eta ikusaraztea, eta LGTBIQ+ ikusgaitasuna sustatzea eta landa-eremuan edozein motatako diskriminazioaren aurka borrokatzea.

B.3) KALITATEZKO ENPLEGUA DUEN GIPUZKOAREN alde

LANGABEZIAREN ETA PREKARIETATEAREN AURKAKO BORROKA

194. Eusko Jaurlaritzaren eta udalen lankidetzarekin, azterlan zehatz bat egitea bultzatzea, erakundeek gidatuta eta inplikaturako gizarte-eragile guztien parte-hartzearekin, enplegua sortzeko eta garatzeko ikuspegiei buruz, gure produkzio-ereduaren trantsizioaren testuinguruan sortuko diren klima- eta energia-helburuetara egokitzeko. Azterlan horri esker, sor daitezkeen enplegu berdearen zenbatespen zehatzak, egongo diren prestakuntza-beharrak eta agertuko diren dibertsifikazio ekonomikorako aukerak zehaztu ahal izango ditugu.

193. Eskualde bakoitzerako enplegu-plan espezifikoak egitea, aipaturako azterlanean jasotako informazioan oinarrituta. Enplegu-plan horien barruan sartuko dira prestakuntza-neurriak, lanbide-birziklapenekoak, bultzada ekonomikoak, enplegua sortzekoak eta gizarte-bermekoak eragindako sektore ekonomikoetako langileentzat. Plan osoak izango dira, eta gainerako erakundeekin eta gizarte-eragileekin koordinatuta egingo dira. Plan horiek bost sektoretan bilduko dira lehentasunez: energia- eta hiri-birgaitzea eta energia berriztagarrien garapena; hondakinen prebentzioa eta kudeaketa jasangarria; hurbileko merkataritza-sarea babestea eta indartzea; pertsonen arreta eta zaintza eta bizitzari eustea, eta kooperatiba-ekonomia eta haren eguneratze teknologikoa sustatzea.

194. Lankidetza estua izatea administrazio eskudunekin, krisiak gogorren jotako eskualdeetan gizartearen eta ingurumenaren arloko erronketara egokitutako industria suspertzea sustatzeko.
195. Ekimen publikoko enplegu-planak garatzea sektore estrategikoetan, lurraldeko langabezia-egoerei irtenbidea emateko, Enplegu Bermatuaren proposamena zehazten den bitartean.
196. Enplegu-planen diseinuan eta abiaraztean arreta areagotzea langabeziaren eta prekarietatearen ondorioak gehien pairatzen dituzten kolektiboetan, hala nola iraupen luzeko langabeetan, birmoldaketa-prozesuan dauden sektoreetako langileetan, gazteetan eta emakumeetan. Ezinbestekoa da programa guztiek genero-ikuspegia izatea.
197. I+G+b bultzatzea eta “Ikertzailearen Europako Gutunaren” baldintzak betetzea.
198. Mendetasunari arreta emateko sistema eraldatzea eta hobetzea, arreta berezia jarritz zainketen ekonomian, enplegu-nitxo desiragarri eta jasangarri gisa. Mendekotasuna duten pertsonen bizitza ingurune hurbilean erabat garatzea ahalbidetu nahi dugu, tokiko enpleguaren sorrera sustatuz eta zainketa-lanei prestigioa emanez. Euskal Herritarrentzako Legeak jasotzen duen bezala, zaintza bermatu beharreko eskubidea dela uste dugu.
199. Lan-ohitura osasungarrien programa integral bat sortzea, emakumeen eta gizonen arteko lan-ordutegien arrazionalizazioan, laneko segurtasunean eta erantzunkidetasunean aurrera egiteko.
200. Lurraldean aukera-berdintasuna ziurtatzea, betiere lan-aukerak geografikoki dibertsifikatzeko beharra kontuan hartuta eta eremu periferiko eta mugakideetan bizi diren pertsona guztiek ikasteko eta prestatzeko aukera dutela ziurtatuta. Horretarako, garraiorako laguntzak bermatu behar ditugu, eta horiek erabiltzeko baldintzak eta maiztasunak hobetu.
201. Nekazaritza eta abeltzaintza ekologiko, sozial, bideragarri eta jasangarriko eredu bat defendatzea eta lehenestea, ekonomia zirkularraren alde egingo duena, lurraldearekin lotuta egongo dena eta gure balio naturalen kontserbazioa errespetatuko duena; horrela, landa-eremuetako lehen sektorean enplegua bultzatuko da.
202. Baserritarren funtzio soziala ezagutzea, nekazari-azokei eta -merkatuei eta hazi-bankuei lagunduz.

203. Gipuzkoako lurralderako elikadura-estrategia bat har dadin bultzatzea, elikadura osasungarria eta kalitatezkoa izateko giza eskubidea babesteko eta sustatzeko, nazioarteko estandarren arabera.

ENPLEGU DUINA ETA ENPLEGU PUBLIKOA

204. Aldundiko langileen lanaldiaren murrizketa progresiboa defendatzea, asteko 34 ordura mugatzen hasita. Beraz, enplegu publikoa banatzeko neurriak sustatzea proposatzen dugu, lanaldia pixkanaka murriztearen alde egiteko, soldatei kalterik egin gabe.

205. Foru-administrazioen barruan enplegu berdeak sustatzeko plan bat egitea, etorkizuneko apustu gisa. Enplegu berdea baldintza eta soldatetan enplegu duina dela ulertzen dugu, gure gizartearen iraunkortasuna sustatzen duena eta ingurumen osasuntsua mantentzen duena.

206. Kalitatezko enplegu publikoaren alde egitea. Horregatik, Foru Aldundiko lan-plantillak sendotu nahi ditugu, behin-behinekotasuna eta azpikontratazioa ahalik eta gehien murrizteko. Foru-erakundearen mendeko plantillen lan-baldintzen diagnostikoa ere egingo dugu, guztien lan-eskubideak betetzen eta errespetatzen direla bermatzeko. Halaber, foru-erakundearen inplikazio zuzena eskatuko dugu balizko lan-gatazkak konpontzeko.

207. Zerbitzuak kanpora ateratzea murriztea, eta emakidak amaitu ahala haien zuzeneko kudeaketa publikoa berreskuratzea, horrek lanposturik edo lan-eskubiderik galtzea ekarri gabe. Horretarako, alde zuzetik aztertuko da, kasuz kasu, zerbitzuaren kalitatea hobetzeko bideragarritasuna eta egokitasuna.

208. Kontratazio-lehiaketa publikoetako klausulak Aldundiaren eta langileak kontratatzeke jardunbide egokiak bultzatzen dituen erakunde pribatu baten (parekotasuna, prebentzioa eta laneko segurtasuna, kolektibo ahulak gizarteratzea eta laneratzea) arteko beste edozein harreman-motatarara hedatzea, ingurumen-inpaktu negatiboak murrizteko (ingurumen-ziurtagiriak, produktu ekologikoen eta bidezko merkataritzaren erabilera, eraginkortasun energetikoa), ekonomia sozial eta solidarioko erakundeei mesede egiteko (kooperatibak, irabazi asmorik gabeko erakundeak) eta lurraldean errotuta daudenak.

209. Foru administrazioen benetako beharrei erantzungo dieten Lan Eskaintza Publikoak desblokeatzea eta abian jartzea, departamentuetako langile gutxiegiekin amaitzeko.

210. Administrazio-unitateak sor daitezen bultzatzea, Foru Aldundiko departamentuen barruan, kontratu publikoen pleguetan jasotako betebeharrak betetzen direla zaintzeko.

211. Kolektibo kalteberen enplegua bultzatzea, klausulak eta kontratazio arduratsuaren tasak txertatuz.

212. Enplegu babestuaren egungo eredutik enplegu inklusiboaren eredura igarotzea, tailer okupazionaletatik lan-merkatu inklusibo batera igaro daitezen sustatuz. Horretarako, beharrezkoa da gizartea sentsibilizatzeko lan handia egitea, baita dibertsitate funtzionala duten pertsonen kolektiboarekin ere.

TOKIKO MERKATARITZA

213. Saltoki txikiei laguntzeko neurriak garatzea eta ezartzea, haien beharrak lehenetsiz azalera handien eta merkataritza-gune handien aurrean.

214. Tokiko merkataritzari laguntzeko eta bultzatzeko plan bat egitea, interesa duten eragile guztien parte-hartzearekin, nahitaez tokiko merkatariekin egindako diagnostiko partekatu batetik abiatuta.

215. Hurbileko merkataritza-jarduera guztiak eta, bereziki, guztion onerako argi eta garbi bideratzen direnak indartzea, eta legeak Aldundiari ematen dion diskrezionalitate-tartea erabiltzea merkataritza-gune handiak eraikitzeko edo daudenak handitzeko behar diren baimenak ahalik eta gehien mugatzeko.

216. Gipuzkoako merkataritza-ordutegien liberalizazioa mugatzeko beharrezkoak diren aldaketak proposatzea foru-eskumenetatik, eta lurraldean 24 orduko dendak irekitzea eragozteak.

217. Auzoko merkatu eta denden zeregina indartzea, tokiko ehun sozial eta ekonomikoaren mesedetan.

218. Eskualdeko tokiko merkataritzaren eskaintzaren berri emango duten sentsibilizazio- eta komunikazio-kanpainak egitea. Ezinbestekoa da saltoki txikien abantaileri balioa ematea, haien eskaintzari balioa emateko eta bizilagunak hurbileko saltokiarekin konektatzeko.

219. Saltoki tradizional eta enblematikoak babestea, aniztasuna, hurbiltasuna eta kalitate estetikoa bultzatzen dituzten laguntza eta plan berezien bidez, “Small Business Act” edo Enpresa Txikien Europako Gutunean ezarritako norabidean.

220. Adineko pertsonekin atseginak izango diren saltokien sare bat sortzea, tokiko merkataritzan herritar guztientzako irisgarritasuna sustatuz, baita hainbat gaitasun dituzten pertsonentzat ere.

221. Auzoetan jarduera ekonomiko iraunkorrak garatzeko aholkularitza- eta orientazio-guneak sustatzea. Autonomoei eta enpresa txikiei laguntzea, plan estrategikoen, administrazio-erraztasunen, izapideak sinplifikatzearen, ikastaroen eta abarren bidez. Espezializazioa, prestakuntza eta hurbileko teknologia berriak babestea.

222. Turismo-eredu jasangarri baten garapena sustatzea, tokiko merkataritzan kontsumituko duena eta gure ingurunea errespetatuko duena. Azken batean, tokiko merkataritzan eta ostalaritzan eragin positiboa duen turismoa.

EKINTZAILETZARI ETA AUTONOMOEI LAGUNTZEA.

223. Enpresei laguntzeko sareak sortzea bultzatzea, enpresa txikiei eta kooperatibei zerbitzu espezializatuertarako sarbidea errazteko, kostuak murrizteko eta lehiakortasuna hobetzeko bitarteko gisa.

224. Ekonomia kolaboratibo eta iraunkorreko proiektuetarako programa espezifikoak sustatzea, prestakuntza, aholkularitza eta laguntza espezializatua eta lankidetzarako espazio parte-hartzaileak barne hartzen dituen ibilbidea eskaintzen dutenak. Garrantzitsua eta lehentasunezkoa izango da gazteei aholkularitza eta arreta erraztea eta hobetzea, batez ere, kooperatiban ekimenak gara ditzaten.

225. 45 urtetik gorakoentzako ekintzailatza-programa berezi bat garatzea, alderdi sozioekonomikoak, belaunaldi-aldaketak eta ekiteko prest dauden pertsonen prestakuntza eta esperientziak kontuan hartuta.

226. Gazteen ekintzailatza-ekimenak bultzatzea eta laguntzea, batez ere gizartean eragin positiboa duten proiektuak, gizarte- edo ingurumen-arazo bat konpondu nahi dutenak. Ekintzailatza zientifikoa sustatzea eta oinarri zientifikoko enpresa bat sortu nahi dutenei laguntzea.

227. Enpresa txikien, kooperatiben eta familia-enpresen kudeaketan talentu profesionalaren prestakuntza eta integrazioa sustatzea.

228. Erakundeen arteko lankidetzak sustatzea, tokiko eta atzerriko inbertsioak gizarte- eta ingurumen-erantzukizuneko irizpideekin erakartzeko neurriak ezartzeko.

229. Tailer-etxearen eta merkataritza-etxearen figura bultzatzea, orain hutsik edo itxita dauden lokal jakin batzuk, aldi berean, enpresa-proiektu berri bati ekiten dioten pertsonen ohiko etxebizitza eta merkataritza-lokala izan daitezen ahalbidetuz.

LANDA-INGURUNEKO JARDUERA EKONOMIKOA

230. Biodibertsitatearen mahaia aktibatzea, gure ingurune naturalean politika berriak aplikatzen direla bermatzeko, aldaketa sistemikoa eta modernizazioa gauzatu ahal izateko, natura-ingurunearen ustiapena natura-balioen kontserbazioarekin bateragarria eta errespetuzkoa izan dadin.

231. Biodibertsitatearen babesarekin eta klima-aldaketaren aurkako borrokarekin bateragarriak diren nekazaritza-, basogintza- eta arrantza-jardueren alde egitea, eta naturaguneak eta baliabide naturalak modu iraunkorrean erabiltzea.

232. Nekazaritza ekologikoa, abeltzaintza estentsiboa eta arraza autoktonoak sustatzea, epe luzeko ustategien jarraipena ziurtatuz eta sektorearen errentagarritasuna zainduz.

233. Nekazaritza- eta abeltzaintza-sektoreek euskal ekonomian duten garrantzia handitzea, landa-ingurunean gazteen enplegua sustatuz. Lur-bankuak sustatzea.

234. Landa-garapeneko tokiko ekimenei laguntzeko programa espezifikoak ezartzea, Europar Batasuneko LEADER ikuspegiaren arabera, landa-eremu guztietarako eta, ahal dela, lehentasunezko landa-eremuetarako. Lehentasunezko onuradun izango dira emakumeak, gazteak, desgaitasuna duten pertsonak, nekazaritzako profesionalak, kooperatibak eta nekazaritzako erakunde asoziatiboak.

235. Agroekologiako tekniken erabilera bultzatzea, bai eta kudeaketa-jardueretako lankidetzak ere (nekazaritza-kooperatibak). Lurraldearen kontserbazioa sustatzea, paisaiaren, turismo iraunkorraren eta bizi-kalitatearen arloko erreferente bereizle gisa.

236. Tokiko merkatuak sustatzea, hornidura-merkatuak berreskuratzea eta artisau-ekoizpena eta ekoizpen ekologikoa sustatzea. Asoziazionismoa eta tokiko taldeen kontsumoa sustatzea.

237. Emakumeek landa-munduan egiten duten lana aitortzea eta haien baldintzak eta bizi-kalitatea hobetzeko ekintza positiboak bultzatzea. Emakume Baserritarraren Estatutuaren urriaren 15eko 8/2015 Legea garatzea.
238. Ekintzaileei udal-eremuko lurretan laborantzarako espazioak bultzatzen laguntzea, nekazaritza eta abeltzaintza ekologikoko proiektuak gara ditzaten, hiriaren aprobetxamendu agroekologikorako planak garatzea ahalbidetuko dutenak eta sektorean baserritar berriak instalatzeko tresna gisa balioko dutenak.
239. Baso-laguntzak birbideratzea, titulartasun pribatuko baso-lurren kudeaketa-eredua aldatzea bultzatzeko, jabeentzat benetan erakargarria izan dadin baso autoktonoa berreskuratzearen eta kontserbatzearen aldeko apustua egitea.
240. Foru mendi publikoak antolatzeko planak garatzea, baso-kudeaketa berri baten adibide eta abiapuntu gisa.
241. Natura-ingurunearekin zerikusia duten departamentuak Aldundian berregituratzea, helburuetan eta funtzioetan koherentzia handiagoa izateko, eta arau-estrategia bat sortzea, legegintzako corpus koherente eta eraginkor bat sortzeko.
242. Elikadura Subiranotasunerantz urratsak ematea, produktuak eta ekoizleak bultzatuz, banaketa-sare eraginkor eta sektore bakoitzerako egokiarekin. Hemen ekoizten diren produktuak erosteko lehen aukera izan daitezen.
243. Lehen sektorean aritzen direnak beren lanetik eta produktuen salmentatik bizi daitezen, baldintza duinak eta bizi-kalitate ona izan dezaten sustatzea. Horrela bakarrik ziurtatu ahal izango da belaunaldien arteko erreleboa.
244. Landa-inguruneari eta alderdi politiko guztien arteko akordio estrategikoa lortzea. Horretarako, elkarriketa lasaia eta iraunkorra behar da, hausnarketa bermatzailea egin ahal izateko.
245. Lehen sektoreak Aldundiarekin eta udalekin duen komunikazioa erraztea, baserritarrengandik hurbil dauden laguntza- eta kudeaketa-bulegoen bidez, oztopo burokratikoak saihesteko.
246. Benetako fiskalitatea lehen sektorearentzat, abeltzaintza eta tokiko nekazaritza babesteko neurriak bultzatzeko. Administrazioak produkzio-sistema egokiak bultzatu behar ditu.

247. Basotik Fundazioaren barruan Lurren Banku Publiko bat garatzea, ez duenari lurra eskainiko dizkiona, eta, aldi berean, erabiltzen ez dituztenei irtenbideak eskaintzen jarraituko duena, espekulazio-jarduerak saihestuz.

TURISMO JASANGARRIAREN ALDE

248. Lurraldearen kontserbazioa sustatzea, paisaiaren, turismo iraunkorraren eta bizikaltatearen arloko erreferente bereizle gisa.

249. Turismo jasangarriaren+20 Munduko Gutunarekin koherentea den turismo-eredu bat garatzea, gure ingurunea errespetatzen duena, tokiko merkataritzan eta ostalaritzan eragin positiboa izango duena, eta, aldi berean, karbono-aztarna murrizten lagunduko duten neurriak (garraio publikoa, hondakinen murrizketa...) eta kalitatezko enpleguan oinarrituta garatuko dena.

250. Gure kosten eta ekosistema hauskorrenen babesa bermatzea, egungo gune turistiko masifikatu eta degradatuen birmoldaketa jasangarria bermatzea, eta dibertsifikazio turistiko horri eta landa-turismo eta turismo jasangarriari laguntza ekonomikoa eta fiskala ematea.

B.4) ABERASTASUNAREN BIRBANAKETAREKIN ETA AUKERA BERDINTASUNAREKIN

KONPROMISOA DUEN GIPUZKOAREN ALDE

Fiskalitatea aberastasuna birbanatzeko eta aukera-berdintasuna bermatzeko tresna gisa ulertzen dugu. Orain arte, fiskalitateak atzerakada handia izan du Gipuzkoan azken legegintzaldietan eta, bereziki, krisien ondoren. Sistema gero eta bidegabeagoa ezarri da, non errenta handiek eta kapitalek irabazi egin duten lan-errenta baxuagoen aurrean.

Zerga-bilketa da ongizate-sistemari eta programa publikoei eusten dien zutabea, eta, gaur egun, diru-bilketa batez ere soldata-errentetatik dator.

Zerga-politika ezin da jarduera ekonomikotik eta enplegutik banandu, harreman estua dutelako. Esparru horretan, lanaren errentak sustatzearen alde egiten dugu, soldaten igoera handia babestuz, azken krisien ondoren galdutako eremua berreskuratzeko eta kalitatezko enplegua sortzeko.

BALDINTZARIK GABEKO OINARRIZKO ERRENTARANTZ

251. Legegintzaldiko lehen urtean Gipuzkoan Baldintzarik gabeko Oinarrizko Errenta lortzeko beharrari buruzko eztabaida soziala abian jartzea eta bertan parte hartzea. Herritar guztiek hori eztabaidatzea eta proposamena ezagutzeko eskubidea izatea nahi dugu, pertsonak proposamenaren alde edo aurka egin dezaten. Europako Kontseiluaren Parlamentu Batzarrak onartutako ebazpenarekin bat eginez.

252. Baldintzarik gabeko Oinarrizko Errentari buruzko eztabaida-prozesua amaitzean, beharrezko mekanismoak ezarriko ditugu euskal herritarrei kontsulta egiteko Gipuzkoako Lurralde Historikoan Baldintzarik gabeko Oinarrizko Errenta ezartzeari buruz.

253. Aurrekoa lortzeko, aurretik proposamena landu duten eragile politiko eta sozialekin bat egiteko bideak aztertuko ditugu. Eztabaida hori egin ez duten baina prozesuan parte hartzeko interesa erakusten duten eragileei ere zabalduko diegu, eztabaida sentsibiltate desberdinekin aberasteko.

FISKALITATE ETA EKONOMIA FEMINISTAK BERMATZEA.

254. Egungo zerga-politiken auditoria egitea, politika horietan sartzen diren ohiko genero-rolak ezabatzeke.

255. Gizarte-erakundeekin, mugimendu feministarekin, adituekin eta fiskalitateko eta ekonomia feministako profesionalekin (genero-ikuspegia dutenak) lankidetzan, Gipuzkoan aplikatzen diren zerga-politiken genero-ikuspegidun diagnostiko bat egitea, kargek eta onura fiskalek generoaren arabera dituzten inpaktuak aztertuz, 2024an zerga-erreforma bat ezartzeko, bertan antzematen diren desberdintasunak eta bestelakotasunak ezabatzeke.

256. Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga (PFEZ) indibidualizatzea, emakumeentzat eta gizonentzat baldintza bidezkoagoak eta berdintasunezkoagoak sortzeko.

257. Kontzilio Arduratsuaren Planean neurri espezifikoak sartzea, emakumeen eta gizonen artean dagoen soldata-arrakala gainditzen laguntzeko; zehazki, Gipuzkoako enpresaren eremuan egungo soldata-arrakala murrizten laguntzen duten estrategiak eta jardunbide egokiak aztertzeke eta identifikatzeko ekintza bat sartzea.

258. Kontratazio arduratsuaren esparruan, Gipuzkoako Foru Aldundiak egindako kontratu, hitzarmen eta dirulaguntza guztietan, bai eta haren mendeko erakundeetan ere, berariazko klausulak sartzea, emakumeen eta gizonen arteko soldata-arrakala murrizteko.

BIZITZA DUINA BERMATZEKO DIRU-SARRERA PUBLIKOAK

259. Zerga-esparru berri bat ezartzea, gastu publikoei eusteko baliabideen nahikotasunean eta progresibotasunaren eta gaitasun ekonomikoaren printzipioetan oinarritua, gai sozialekin, lanaren erregulazioarekin eta lehia fiskal desleialarekin lotutako balizko arriskuak kontuan hartuko dituen.

- Zerga-sistemaren progresibotasuna areagotzea, aberastasunaren birbanaketa ekonomikoa eta aukera-berdintasuna bultzatuz eta dinamismo ekonomikoa ziurtatuz.
- Zerga-sistemaren egungo erregresibitatea progresibo baterantz aldatzea, kapitalaren errentei presio fiskal globala handituz eta aurreikusitako gastu fiskalak murriztuz, zerga-tasa errealak nominaletara hurbilduz.

260. Herritarrentzat ezinbestekoak diren zerbitzu publikoen prestazioa bermatuko duten udalerrientzako finantzaketa-oinarri egonkor bat definitzea, diru-bilketaren aurreikuspenen mende baitaude.

261. Jarduera ekonomikoa berreskuratzea bultzatzea, ETEei, autonomoei edo interes bereziko sektoreei tratamendu bidezkoagoa eskainiz.

262. Gizarte- eta ingurumen-jasangarritasunaren ikuspegia bultzatzea, eredu sozial eta ekonomikoaren modernizazioaren ardatz eta palanka gisa, euskal zerga-sistemaren barruan figura fiskal berdeak ezarriz.

263. Gizarte zibileko erakundeetan eta enpresetako langileen zerga-politikan esku hartzeko eta erabakitzeko tarte handiagoa sustatzea, aberastasuna hobeto banatzeko eta, horrela, egungo sistemarekin ditugun desberdintasunen pixkanakako hazkundea saihestea.

264. Zerga-iruzurraren aurkako ekintzak eta neurriak gogortzea, zerga-ikuskaritzari arreta berezia eskainiz, EBko herrialde aurreratuenetako biztanleriaren arabera ogasuneko teknikari ekonomikoen ratioarekin eta herritarren kontzientziazioarekin bat egin arte. Informazio-bideak hobetzea eta zergadunen eta zerga-administrazioaren arteko harreman ekonomikoak erraztea.

265. Euskal lurraldeen arteko zerga-harmonizazioa sustatzea, Zerga Koordinaziorako Organoaren bidez, izaera fiskaleko deslokalizazioak saihesteko.

266. Europako ingurunearekin bat egiteak, bai presio fiskalari dagokionez, bai sortutako aberastasunari dagokionez gastu publikoa zabaltzeari dagokionez, Euskadi urrun dagoen EB-28ko batez bestekora hurbiltzea dakar, eta hurrengo fasean herrialde aurreratuenekin bat egitea.

267. Edozein erlijio-konfesiorako zerga-onurak ezabatzea bultzatzea, Eliza Katolikoa barne.

SOZIETATEEN GAINEKO ZERGA

Gipuzkoako sozietateen gaineko zergak BPGrekiko duen pisua Europakoa baino askoz txikiagoa da, baita Lurralde Komuneakoa baino txikiagoa ere. Zerga horren presio fiskala Europako batez bestekoarekin berdinduz gero, Gipuzkoan 450 milioi euro gehiago sartuko lirateke urtero. Beraz, esparru horretan hobetzeko tarte handia dago.

268. Sozietateen gaineko zergaren erregresibitatea eragiten duten zerga-kenkariak murriztea: finantza-merkataritzako funtserako kenkaria, higiezin errentamenduan diharduten erakundeengatiko kenkaria edo oinarri negatiboen konpentsazioa.

269. Enpresentzako pizgarriak kudeatzeko mekanismo eraginkorrak ezartzea, irizpide objektiboetan oinarrituta, eta, beraz, kuantifikagarriak, eta, horrela, zergan segurtasun juridikoa sartzea.

270. Zergaren zuzentasuna handitzea, galera txikiak dituzten enpresek proposatzen ditugun pizgarriez baliatzeko aukera izan dezaten, gaur egun ez bezala.

- Gure enpresa-sarearen lehiakortasuna hobetzeko pizgarriak; bereziki, ekipon-ondasunak eta I+G+b jarduerak handitzeko eta berritzeko produkzio-berrinbertsiora bideratutakoak.
- Gizarte-arloko pizgarriak, kalitatezko enplegu duina sustatzeari lotuak, soldata-arraila edo emakumeen enplegarritasun-arraila murriztea eragiten dute.

Klima-aldaketaren aurka borrokatzeko eta ingurumen-jasangarritasunaren esparruan hartutako betebeharrak lortzen laguntzeko pizgarriak, hala nola energia-eraginkortasuna, edo ingurumena kontserbatzeko eta berreskuratzeke erantzukizun-irizpideak hartzea.

- Enpresak demokratizazio handiagoa izateko pizgarriak, langileek erabakiak hartzerakoan parte-hartze aktiboa izan dezaten.

271. Tasa nominalak itzultzea 2018ko erreforma fiskalaren aurreko egoerara. Gainera, zerga-tasa orokorra pixkanaka % 30era igotzeko helburua hartzen, presio fiskalean Europar Batasuneko batez bestekoarekin bat egiteko.

272. ETEei, kooperatiba txiki eta ertainei eta ekonomia sozial eta solidarioko erakundeei aplikatzen zaien tasa murriztua murriztea. Azken neurri hori ekonomiaren dinamismoa suspertzerantz bideratuta dago, gure ehun ekonomikoaren zatirik handienaren egoera hustuz, hori baita, gainera, enpleguaren zatirik handiena sortzen duena (enpleguaren bi heren baino gehiago).

273. PFEZrako aurreikusitako tasarik altuena aplikatzea enpresa-jarduerarik gabeko enpresetan (fikziozko sozietateak, tarteko sozietateak edo produkzio-helbururik gabeko sozietate instrumentalak).

PERTSONA FISIKOEN ERRENTAREN GAINEKO ZERGA

274. Aurrezkiaren eta lanaren zerga-oinarriak bakar batean bateratzea, aurrezkiaren errentek eta lan-errentek tasa bera ordaindu dezaten, gaur egun dagoen desoreka dela eta.

275. PFEZaren zerga-oinarriei aplikatu beharreko tarteen kopurua eta tasak handitzea, zerga horren progresibotasuna hobetzeko.

276. Errenta altuenen tarteak aldatzea, haien ekarpena handitzeko. Zuzentasun handiagoz biltzea da helburua, errenta altuenek ehuneko handiagoan lagun dezaten.

277. Pentsio-plan pribatuei eta BGAEei egindako enpresa-ekarpenen eta banakako ekarpenen kenkariak mugatzea.

278. Ohiko etxebizitza erosteagatik kenkariak birformulatzea, zerga-oinarriaren arabera mugatuz eta modulatu, errenta handienak kenkari hori aplikatu ezin izateko.

279. Beren etxebizitzetan ingurumen-jasangarritasunarekin lotutako neurriak gauzatzen dituzten pertsona fisikoei zerga-pizgarriak ematea, hala nola energia-eraginkortasuna, energia berriztagarrien instalazioak sartzea edo energia-komunitateak sustatzea. Errentaren araberrako pizgarri progresiboak.

ONDAREAREN GAINEN ZERGA

280. Ezkutu fiskala deiturikoa ezabatzea. Ezkutu horrek PFEZaren eta Ondarearen gaineko Zergaren baterako eraginetarako muga bat ezartzen du, eta, horrela, zerga horien akatsetako bat zuzentzen du, dirutza handietarako azpierzabilpen-eremuak egotea ahalbidetzen baitu.

281. Likidazio-oinarria kargatzen duten tarteetako lurzorua murriztea.

ONDASUN HIGIEZINEN GAINEN ZERGA

282. OHZren errenergua hiru lurralde historikoetan hutsik dauden etxebizitzei harmonizatzea bultzatzea, foru-arau egokiak erreformatuz, ezartzea nahi duten udalerri guztiei bidea irekitzeko.

ONDARE ESKUALDAKETEN GAINEN ZERGA

283. Ohiko etxebizitza ez diren higiezinak salerosteaz gain, bi puntu gehigarriko errenergua orokortzea.

ONORDETZA ETA DOHAINTZEN GAINEN ZERGA

284. Egungo tasa 6 puntu handitzea, % 7,5era iritsi arte, Europarekin bat egiteko.

285. Ahaidetasun-talde guztietako eskala guztiak berrikustea eta eguneratzea, zerga-sistemari koherentzia emateko, eta eskubide gehien duenak gehiago ordaintzen duela bermatzeko.

Gaur egun ezarritako salbuetsitako gutxienekoa kontuan hartuta, ondare fisiko handi samarrei baino ez lieke eragingo, eta herritar gehienak babestuko lituzke zerga-igoera horretatik.

JOKOAREN GAINEKO ZERGAK

286. Jokoari pizgarriak kentzea, hainbat neurri abian jarritz, jarduera ez produktiboa delako eta inpaktu sozial negatiboa duelako.

287. Zerga-tasa orokorra handitzea, bai eta kasino-jokoei, apustuei, txartelei edo bingoiei aplikatzekoa dena ere. Baita makinak ustiatuz jokoetarako ezarritako kuota finkoa handitzea ere.

288. Jokoaren gaineko jardueren gaineko zergaren karga-tasa handitzea.

IRUZUR FISKALAREN AURKAKO BORROKA

Uste dugu iruzur fiskalaren aurkako borroka funtsezko elementua dela bidezkoa den edozein zerga-sisteman. Horregatik, Aldundiaren ikuskapen fisikoaren eta, oro har, iruzur fiskalaren aurkako borrokaren lanari dagokionez, hiru ildo proposatzen ditugu: ikuskaritzaren plangintza eta orientazioa, emaitzak eta tresnak.

289. Ikuskapenaren orientazioa estatistikoki iruzur gehien egin dezaketen subjektu pasiboen ikerketara bideratzea: enpresa handiak eta ondare handiak, izen-mailegatzailleak (pertsona bakarreko sozietateak) edo zerga-paradisua, enpresa-taldeak, ertainak eta/edo multinazionalak erabiltzen dituztenak, produkzioko, prezioetako eta eragiketa finantzarioko sozietate-artekeko operatibaren zuzentasuna ikusteko; alderdi horiek zuzenean eragiten diete balio erantsiaren eta sozietateen gaineko zergei.

290. Iruzur fiskalaren aurkako borrokaren emaitzak hobetzeko neurriak areagotzea:

- a) Iruzurragatiko zehapenak handitzea.
- b) Aldizka eraginkortasun-azterlanak egitea, politika publikoak ebaluatzeko aukera emango duten adierazle eta tresna kuantitatiboekin, eta, aldi berean, Gipuzkoako iruzurraren zenbatespena neurtzea.
- c) Iruzur fiskal eraginkorragoaren aurka borrokatzeko baliabideen eta tresnen hornidura hobetzea.
- d) Iruzur Fiskalari Aurre Egiteko Batzordean partaidetza handitzea, eragile politiko, sindikal eta sozialak inplikatur.
- e) Iruzur fiskalaren aurka borrokatzeko behatoki bat sortzea, aditu independentez osatua.

291. Exit Tax abian jartzea (Lurralde komunaren barruan lehendik zegoen neurria, PFEZaren 95 bis artikulua bidez). Neurriak ondare-irabazitzat hartzen ditu akzio batzuen merkatu-balioaren eta horien eskurapen-balioaren arteko alde positiboak, titulu horiek saldu beharrik gabe. Iruzurraren aurkako neurria da, konpainia handietako partaidetzak edo akzioak dituzten inbertitzaileek bizilekua paradisu fiskalera alda ez dezaten.

B.5) OINARRIZKO BALIABIDEAK ESKURATZEA bermatzen duen GIPUZKOAREN alde

ELIKADURA OSASUNTSUA ETA ESKURAGARRIA IZATEKO BERMEA

292. Landa eta hiria berriz konektatzea, elikagai ekologikoen, urtarokoen eta hurbilekoen ekoizpena, banaketa eta kontsumoa bultzatuz.

293. Tokiko merkaturatze- eta kontsumo-zirkuituak sortzea eta azpiegitura logistikoak eta erosketa-zentralak martxan jartzea izango dira herritar guztiei tokiko ekoizleen elikagai ekologikoak eta gertukoak hurbiltzeko elementu nagusiak.

294. Produktu osasungaitzak eta kalitate txarrekoak larritzen dituen zerga berezi berri bat garatzea.

URA IZATEAREN ETA HAREN KALITATEAREN BERMEA

295. Herri txikietan urak saneatzeko teknologia estentsiboekin osatzea. CEDEXen arabera, teknologia horiek egokiagoak dira udalerrri txikien ingurumen- eta gizarte-jasangarritasunerako.

296. Hornidurako eta saneamenduko tarifen diru-sarrerak, bai eta dirulaguntzak, kreditu-eragiketak edo uraren ziklo integralari lotutako beste edozein bitarteko ere, zerbitzu horien kostuak ordaintzera bideratzea, uretako ekosistemak kontserbatzeko helburu bakarrarekin, Uraren Esparru Zuzentaruaren 9. artikulua adierazten duen bezala.

297. Uraren Kultura Berriaren printzipioak onartzea eta foru erakundearen mendeko instalazio eta zerbitzuetan ura eraginkortasunez erabiltzeko neurriak martxan jartzea. Era berean, iturriko uraren kontsumoa bultzatuko dugu, ostalaritzako lokaletan kontsumitzearekin batera nahitaez eskaini beharreko araudiak martxan jarri.

298. Uraren kudeaketa publiko zuzena bultzatzea eta defendatzea, eta Uraren Europako Esparru Zuzentaura egokitzea, akuiferoak eta ibaiak zaintzeko eta berreskuratze.

299. URari eskatzea zaharkituta edo hondatuta dauden kanalizazioak berrikusteko eta, behar izanez gero, ordezteko, bereziki amiantoaren duten egiturak, berehala kendu eta birziklatzeko.

300. Uraren garrantziari buruzko sentsibilizazio-kanpainak egitea, premia biziko ondasun komun gisa; izan ere, urritzen hasi da berehalako klima-aldaketaren eta jasaten ari garen lehorteen aurrean, uraren erabilera kontzientearen beharraren aurrean, berrerabilpenaren eta etxeko espazioetan aurrezpenaren aurrean.

ENERGIA-ERAGINKORTASUNA ETA ENERGIA

JASANGARRIA ESKURATZEKO BERMEA

301. Iraunkortasunean eta hurbiltasunean oinarritutako energia-eredu publiko baten aldeko apustu irmoa egitea, herritarren parte-hartzearekin diseinatuta.

302. Gipuzkoa osoan eta udalerri bakoitzean “Jasangarritasun Energetikorako Batzordeak” sortzea, batzorde horiek erabat parte hartzeko eta herritarrentzat irekiak izango direla bermatuz. Horrela, energia-gaietan jendea ahalduntzea bultzatuko dugu, trantsizio energetikoan eta produkzio-ereduan duen garrantzia indartuko dugu, eta gizarte-erakundearen eta adituen proposamenak txertatuko ditugu.

303. Energia-sistemaren demokratizazioa bultzatzea autokontsumoaren, sorkuntza partekatuaren eta energia-kooperatiben bidez. Horretarako, erakundeetatik zerga-araudian aldaketak sustatuko ditugu, herritar guztiek erraz eta erraz eskuratzeko moduan, energia-sistemaren demokratizazioa errazteko, eta, horretarako, OHZ murriztuz eta “mailegu light”-en bidez hori erraztu eta bultzatuko duen fiskalitatea bultzatzeko.

304. Berriztagarrien arloan I+Gko inbertsioa handitzen jarraitzea: biltegiatzea, energiaren kudeaketa, eta energia berriztagarrien eta jasangarrien bidez sortzeko sistemak.

305. Mundu mailan lider teknologiko bihurtuko gaituen enpresa-sarea sortzen jarraitzea, Euskal Herriko Unibertsitate Publikoarekin eta Euskadiko Zentro Teknologikoen Sarearekin hitzarmenak sinatuz, proiektu pilotuak garatuz, bereziki sare elektrikoaren ezegonkortasuna handiagoa den landa-eremuetan.

306. Jasangarritasun Energetikoaren Euskal Legea Gipuzkoako lurralde osoan eta jasotzen dituen eremu guztietan (industria, administrazio publikoak, dendak eta etxebizitza) garaiz eta behar bezala aplikatzen dela bermatzea.

307. Eraginkortasun energetikoko neurri horiek administrazio publikoetan sortutako aurrezkiak inbertsio berrietan berrinbertitzea, eta, horrela, elur-bolaren efektua sortzea, non inbertsioa gero eta handiagoa den aurrezkiak ere hazi ahala.

308. Udalerrietako hirigune historikoen birgaitze integraleko planak babestea, energia-eraginkortasuneko eta irisgarritasuneko jarduketak diruz lagunduta, birgaitze integratuko eremuen legezko figurari lotutako finantza-tresnen bidez. Era berean, hirigune historikoen araudia aldatuko da, teilatuetan panel fotovoltaikoak jartzea ahalbidetzeko.

309. Gipuzkoa "fracking eta ohiko prospekzioz gabeko eremu" deklaratzeko.

310. "District heating" plan pilotuak abian jartzea sustatzea hiriguneetan edo hirigune erdietan, sistema horiek eraginkorragoak diren lekuetan.

B.6) KULTURARAKO ETA KIROLERAKO SARBIDEA bermatzen duen GIPUZKOAREN alde

GIPUZKOAR GUZTIEN ESKURA DAGOEN ETA GOZATU AHAL DUTEN KULTURA BATEN ALDE

311. Herritar guztiek Gipuzkoako kultura eta ondarea eskura dezaten laguntzea, lurraldean erroldatutako pertsonen parte hartzen duten museo publiko edo instalazioen doakotasuna ezarriz. Ate irekien ekimenak zabaltzea.

312. Krisiaren aurretik Euskara eta Kultura Departamentuan zegoen inbertsioa berreskuratzea, pixkanaka gaindituz dauden beharrei erantzuteko.

313. Tokiko ekoizle eta sortzaileentzako laguntza ekonomikoko ildoak irekitzea.

314. Kulturaren kudeaketa publikoa sustatzea, administrazioen arteko bikoiztasunak saihestuz, sistema koordinatuagoa, zuzenagoa, parte-hartzaileagoa, iraunkorragoa eta eraginkorragoa sustatuz.

315. Arte-, kultura-, kirol- eta ikerketa-jarduerak genero-ikuspegiarekin sustatzeko programak sustatzea.

316. Genero-ikuspegia duten kultura eta kulturarteko programak garatzea, kulturara iristeko zailtasunak dituzten kolektibo guztien parte-hartzea sustatzeko.

317. Gipuzkoako Kulturaren Kontseilua sortzea. Kontseilu horretan elkarte-sareak eta kultura-arloko teknikariek parte hartuko dute, jarraipen- eta ebaluazio-metodologiarekin, kultura-arloko estrategiak eta lehentasunak ezartzeko eta jasotzen dituen herri-ekimenak eta -proposamenak baloratzeko.

318. Programak antolatzea erakunde publikoekin, pribatuekin eta hirugarren sektorekoekin (eskolak, prestakuntza-guneak, elkarte-mugimendua...), kultura-arloan kritikoak diren publikoak prestatzeko. Irabazi-asmorik gabeko kultura-ekimenetarako lokal publikoen erabilera erraztea.

319. Finantzaketa publikoaren bidez, eskualdeko eta lurraldeko komunikabide alternatiboak (irratia, aldizkariak) sortzea eta berregituratzea, eta informazioaren eta komunikazioaren teknologietarako sarbidea sustatzea, iritzi minoritarioen eta alternatiboen hedapena bermatzeko.

KIROLA BALIO SOZIAL ETA OSASUNGARRIETATIK SUSTATZEA

320. Aire zabaleko eta berdeguneetako kirolaren kultura sustatzea, parkeak, hondartzak, ibaiak eta mendiak kirol-erabilera ez lehiakorrerako erabiliz, ingurumena zainduz.

321. Prekarietate-egoeran edo gizarte-bazterketako arriskuan dauden pertsonen eta familiei kirola egiteko aukera erraztea eta sustatzea, zerbitzuen prezioa murriztuz, Abonu Sozialen bidez.

322. Eskola Kirolaren programa 16 urtera arte zabaltzea, eta pixkanaka beste kirol minoritario batzuk sartzea, horiek sustatzen lan egiten duten klub, elkarte eta kolektiboen esperientzian oinarrituta, berdintasun eta inklusibitate balioekin.

323. Emakumeen kirol-jarduera sustatzen eta zabaltzen jarraitzea, neskei eta gazteei kirol-erreferente positiboak emanez.

324. Desgaitasuna duten pertsonentzako kirol-jarduera sustatzea, arlo horretan eskumena duten beste administrazio eta erakunde batzuekin batera.

C) GUZTIENTZAKO GIPUZKOA BAT

Pertsona guztientzako **Gipuzkoa** batek aukera-berdintasuna eta diskriminaziorik eza sustatzen ditu, jatorria, generoa, sexu-orientazioa, egoera sozioekonomikoa edo beste edozein egoera pertsonal edo sozial edozein dela ere. Giza eskubideak erreferentziazat hartzen dituen **lurraldea**, eta ez interes pribatua. Bake eta Bizikidetzarako Gipuzkoa.

EMAKUMEEN AHALDUNTZEA BULTZATUKO DUEN GIPUZKOA

325. Udal edo eskualde mailan ahalduntze feministarako eskolak indartzea edo sortzea bultzatzea, emakumeen erakundeekin eta emakume-elkarteen udalaz gaindiko sareekin batera, autonomiaz, eta Aldundiaren laguntza; horretarako, espazioak lagako dira, baliabide materialak eta/edo immaterialak emango dira, bai eta haien autoantolaketa eta autonomia erraztuko duten azpiegiturak ere.

326. Gipuzkoako Lurralde Historikoan dauden mugimendu feministarekin eta elkarte feministekin lankidetzan, emakumeek Gipuzkoako garapenean duten zeregina zabaltzea eta balioestea, kultura-ekimenen eta memoria kolektiboa berreraikitze prozesuen bidez.

327. Emakume migratzaileak ahalduntzeko estrategiak abian jartzeko plan bat diseinatzea, emakume migratzaileak eskubide osoko herritar gisa eraikitze aukera izango duten etorkizun politikoa ahalbidetzeko.

328. Genero-ikuspegia areagotzea jarduera fisikoa eta kirola kudeatzeko politiketan, emakumeen sarbide-, partaidetza- eta ordezkartza-berdintasun osoa bermatzeko, adin eta baldintza guztietan, esparru guztietan eta maila guztietan.

329. Sarien zenbatekoen berdintasuna nahitaez ezartzea gizonezkoen eta emakumezkoen kategorietarako, Aldundiek babestutako kirol-jarduera edo -ekitaldien kasuan, eta alde horretatik desberdintasunak dituzten kirol-jardueretarako edo -ekitaldietarako babesak kentzea.

330. Emakumezkoen kirola eta bere kirol-federazioak sustatzeko, gizonezkoen kirola berriro sustatzeko esleitzen diren zenbateko ekonomiko berdinak edo handiagoak esleitzea.

331. “Emakumeak eta Kirola” urteko sarien deialdia abian jartzea, gipuzkoarren kirol-lorpenak erregulartasunez babesteko eta, horrela, oinarrizko kirolerako kirol-erreferenteak sortzeko.

332. Gipuzkoako Lurralde Historikoan sentsibilizazio-kanpainak egitea kirolaren berdintasunaren eta kirolaren bidez landu beharreko berdintasun-balioen inguruan.

333. Foru-mailan bultzatutako kultura-politika eta -programetan genero-ikuspegia areagotzea, emakumeek protagonizatutako edo ikuspegi feminista duten jarduera soziokulturalak eremu publikoan gara daitezen bultzatzeko.

334. Musika-, ikus-entzunezko-, literatura- eta arte-ekoizpena ikusarazteko eta sustatzeko nazioarteko jaialdi bat sortzea, emakumeak protagonista dituen, garatutako proposamenen eduki feminista eta intersektionala nabarmentzen duten ekimenen parte-hartzearekin. Jaialdi hori, gainera, emakume sortzaile berriak merkaturatzeko plataforma gisa eta elkarlanerako sareak sortzeko gune gisa sustatuko da.

INDARKERIA MATXISTAREN AURKAKO ZERO TOLERANTZIA.

335. Foru-eskumenen eremuan plan integral bat egitea eta ezartzea, indarkeria matxistaren aurka, giza baliabide eta baliabide ekonomiko nahikoz hornitua, indarkeria matxistaren kasuen prebentzioa eta detekzioa eta herritarrak sentsibilizatzea lehenetsiko dituen.

336. Gipuzkoako Genero Indarkeriaren Behatokiak garatutako protokoloak berrikustea, indarkeria matxistaren biktimei zuzendutako prebentzioaren eta arretaren ikuskera integralera egokitzeko. Protokolo horiek zabaltzea, indarkeria matxistei eta LGTBIfobiari aurre egiteko prebentzio- eta erantzun-jarduerak ere kontuan har ditzaten.

337. Gizarte Behatokiko kideen kopurua handitzea, gizarte zibilak behatoki horretan duen ordezkaritza hobetzeko eta arretan espezializatutako kolektiboen parte-hartzea errazteko, hala nola emakume migratzaileen, haurren eta landa-eremuko emakumeen erakundearen parte-hartzea.

338. Genero, Intersektionalitate eta Lurralde Behatoki baten sorrera aztertzea, Gizarte Behatokitik bereizita, bere ekintza barneratuko duen erakunde bat edukitzeko, ikuspegi intersektionala duen esparru integral batean, indarkeria matxisten aurkako borrokarako estrategia fisikoak aztertu eta diseinatzeko.

339. Gipuzkoako Foru Aldundiaren mendeko edo harekin hitzartutako edozein erakunde, departamentu edo organorekin kontratuak sinatzeko nahitaezko baldintza gisa ezartzea indarkeria matxistak eta LGTBifobia prebenitzeko barne-protokoloak hartzea, bai eta **Enpresan Berdintasun Plan** bat izateko eskatzea ere, Berdintasun Ministerioak REGCON izeneko plataforman baliozkotu eta egiaztatua.

340. Gipuzkoako Lurralde Historikoan jazarpenari aurea hartzeko eta erantzuna emateko protokolo bat garatzea, foru-administrazioaren esparrurako barne-protokoloak onartuz, eta protokolo horiek Gipuzkoako Foru Aldundiaren mendeko erakundeek nahitaez sinatu behar dituztela ziurtatuz.

341. Segurtasun-protokoloak ezar daitezen bultzatzea (udalerrietan, eskualdeetan eta/edo mankomunitateetan), indarkeria matxisten biktimen aurkako erasoak prebenitzeko, berdin dio urruntze-agindu bat edo salaketa bat izan edo ez, non kontrolatutako subjektua erasotzailea den eta ez biktima.

342. Protokoloak egokitzea eta neurri eraginkorrak abiaraztea diskriminaziorik eta eraso matxistarik gabeko jaiak izateko, mugimendu feministaren laguntzarekin eta parte hartzearekin, hala nola alde zuzeneko sentsibilizazio-kanpainak eta emakumeei laguntzeko guneak, besteak beste.

343. Indarkeria matxistako egoeran daudela egiaztatzen duten emakumei berehalako arreta emateko programak bultzatzea, gai horretan espezializatutako gizarte-zerbitzuetako teknikarien nahitaezko txostenaren bidez aktibatzen direnak.

344. Dagokion aurrekontu-zuzkidurarekin, indarkeria matxisten biktima diren emakumeentzako bizi-bermerako prestazioa onartzea. Autonomia ekonomikorik eza edozein motatako indarkeria matxistaren erlazioetik irtetea eragozten duen faktore bat izatea saihestera bideratuta egongo da.

a) Prestazio hori LGSren baliokidea izango litzateke gutxienez 6 hilabetez, eta luza daiteke, etxeko unitatearen tamainaren eta etxebizitza-premien arabera.

b) Emakume horiei kalitatezko enplegua lortzen laguntzeko ekintzekin osatuko da.

345. Berriki sortu den Gipuzkoako indarkeria matxistari aurre egiteko Erakunde arteko Mahaiaren jarraipena egitea. Mahai horren helburuak eta aurrerapenak, 24 orduko hiru arreta-zentroak irekitzearekin eta aurrekontua handitzearekin batera, arreta integrala eta irizpideak alderatzeko eta erabakiak modu koordinatuan hartzeko espazio egokia eskaintzen digute.

346. Gipuzkoako bizileku-alternatiba neurri hori eskatzen duten pertsonen identifikatutako premietara egokitzen dela bermatzea, emakumeen erakundeekin eta Emakumeen etxeekin koordinatuta.

347. Genero-zuzentasunarekin, aniztasunarekin eta indarkeria matxistarekin lotutako gaietan derrigorrezko prestakuntza-planak ezartzea indarkeria matxisten arreta-eremuarekin harremana izango duten pertsona guztientzat, bai eta foru-eremu guztietan ere.

348. Gizartea ikusaraztea eta sentibilizatzea adineko emakumeengan eragiten diren indarkeria matxista motei buruz, indarkeria horiek prebenitzeko eta babesteko neurriak ezartzeko.

GIPUZKOA FEMINISTA BATEN ALDE

349. Gizonen eta Emakumeen Berdintasunerako Foru Araua hobetzea, honela:

- a) Esparru teoriko interseksionala eta feminista barne hartzea, lurraldean dagoen desberdintasun fisikoari buruzko diagnostikoak egiten laguntzeko, emakumeak eta askotariko nortasunak zeharkatzen dituzten desberdintasun-arrazoi edo -faktore anitzak aztertuz.
- b) Foru-erakundeak garatzen dituen politika publiko guztietan genero-ikuspegiaren zeharkakotasunerako beharrezkoak diren eskumenak eta jarduera fisikoak arauan sartzea.
- c) Gauzatzeari, jarraipen fisikoari eta ebaluazioari buruzko adierazle espezifikoak txertatzea ikuspegi interseksionaletik (arreta berezia jarriko du emakume migratuei, neskatoei eta nerabeei, zaurgarritasun bereziko egoeran dauden emakumeei, dibertsitate funtzionala dutenei eta emakume helduei eragiten dien desberdintasun-egoera espezifikoan).
- d) Aurrekontua ezartzeko eta gauzatzeko behar adina aurrekontu-baliabide aurreikusi eta hornitzea.
- e) Gainera, Gipuzkoako mugimendu feministak kalitatezko parte-hartzea izango duela bermatuko da, bai araua berrikusterakoan eta hobetzerakoan, bai horren ondorengo gauzatze eta ebaluazioan.

350. Berdintasun-politiken garapenaren eta aplikazioaren jarraipena eta ebaluazioa egiteko protokoloak ezartzea, dagokion plangintza barne, adierazle objektiboetan oinarrituta, arlo horretan izandako aurrerapenen eta gabezien benetako balorazioa egiteko.

351. Beharrezkoak diren gaitasun teknikoak eta Gipuzkoako Foru Aldundiko eta Batzar Nagusietako teknikarien eta arduradunen beharrezko prestakuntza garatzea, datorren legegintzaldian foru aurrekontu orokorrek genero ikuspegia modu integralean sar dezaten departamentu guztietan. Gipuzkoako Aldundiak hartutako konpromiso hori betetzeko behar diren prestakuntzak eta egokitzapen-planak egitea.

352. Gipuzkoako udalerriei laguntza ematea Gipuzkoan emakumeen eta gizonen benetako berdintasuna bultzatuko duten estrategiak eta ekintzak abian jar ditzaten, honako neurri hauen bidez:

- a) Berdintasun Planak ezartzea genero-ikuspegiarekin eta ikuspegi interseksionalarekin (arreta berezia jarriz indarkeria matxistak eta etnia, genero eta/edo identitate sexualagatiko diskriminazioak desagerrarazteari) oraindik halakorik ez duten udalerrietan, bai eta eraso eta/edo indarkeria fisiko matxisten aurrean jarduteko protokoloak, sexu-eskubideak eta sexu-aniztasuna eremu publiko eta/edo komunitarioetan sustatzeko eta babesteko protokoloak eta abar ere.
- b) Emakumeen erakundeak indartzen laguntzea eta udal mailako Emakumeen Kontseiluak sustatzea, elkartegintza feministaren partaidetzarekin.
- c) Landa Garapeneko bulegoetan (tokikoak edo mankomunatuak) teknikari espezializatuak jartzea, Emakume Baserritarraren Estatutuaren inguruko informazio-eta sentsibilizazio-kanpainak egiteko eta emakume baserritarrak eta/edo landa-ingurunean bizi direnen egoeran duen eragina kontsultatu, parte hartu eta ebaluatzeko mekanismoak garatzea.
- d) Udalen esparruan Emakumeen etxeak sortzen eta irekitzen laguntzea, eta erakundeen arteko lankidetzak bultzatzea, indarkeria matxisten biktima diren emakumeei arreta eta laguntza emateko sareko koordinazioa izan dezaten.
- e) Udalerriei LGTBIQ+ berdintasunaren eta eskubideen inguruko jarduerak egiten laguntzea. Horretarako, udalei zuzendutako dirulaguntzen deialdiaren aurrekontu-lerroa berreskuratuko da, gai horri buruzko ekintzak antolatu, gauzatu eta ebaluatzeko, ikuspegi interseksionaletik.

353. Sexu- eta genero-aniztasuna sustatzea, Gipuzkoako Lurralde Historikoko kolektibo feministaren eta LGBTBIren memoria historikoa berreskuratzeko programak eta sentsibilizazio-programak sustatuz.

354. Pixkanaka, oro har, emakumeen eta gizonen berdintasunerako politikak sustatzera bideratutako aurrekontua handitzea, Aldundiaren 2025erako kudeaketa-aurrekontu propioaren % 5eko gutxieneko zenbatekora iritsi arte.

GIPUZKOA ASKOTARIKOA ETA LGTBIQ+ ESKUBIDEEGIN KONPROMETITUTA

355. Trans pertsonen berdintasun eraginkorrerako 4/2023 Lege berrian oinarrituta eguneratutako foru-ekintzako planak bultzatzea, LGTBIQ+ eskubideen sustapena, babesa eta defentsa barne hartzen dituztenak.

356. Administrazio-izapideetan errealitate ez binarioak aintzat hartzea; horretarako, sexu-kategorian hirugarren aukera bat sartuko da, eta aniztasunari arreta emateko protokoloak, herritarrei arreta emateko eremu guztietarako.

357. Gipuzkoako Foru Aldundiak sustatzen duen edozein komunikazio motatan izaera positiboko erreferenteak ikusaraztea, tratamendu heteronormatiboa murriztuz.

358. Aldundiaren kultura-eskaintzan sexu- eta genero-aniztasunaren ikuspegia sartzea, haren hedapena bermatuz.

359. Dirulaguntzen eta laguntzen politikak berrikustea, Gipuzkoako Foru Aldundiak laguntzen eta diruz laguntzen dituen erakunde eta ekitaldiek sexu- eta genero-aniztasuna errespetatzen dutela eta LGTBIQ+ pertsonen aurkako diskriminazio-egoerarik sortzen ez dutela bermatzeko. Sexu-orientazioagatik eta genero-identitateagatik gorroto-mezuak zabaltzen dituztenei babes instituzionala eta ekonomikoa kenduko zaie.

ALDUNDI AKTIBOA GIZA ESKUBIDEEN SUSTAPENEAN ETA DEFENTSAN

360. Gipuzkoako giza eskubideen urraketen biktimen memoriari buruzko adostasunak biltzen saiatuko diren memoria eta bizikidetza foroak sustatzen jarraitzea, udaletan eta foru-aldundietan.

361. Gure hiri eta herrietan memoriaren ibilbideak bultzatzea, eragin berezia duten giza eskubideen urraketak gertatu diren lekuen inguruan. Horiek plaka, monolito edo beste elementu sinboliko batekin identifikatuko dira.

362. Nazio Batuetako Giza Eskubideen Kontseiluan sustatutako giza eskubideen inguruko akordioei buruzko prestakuntza- eta sentsibilizazio-programak garatzea, hala nola Nekazari Eskubideen eta Landa Eremuko Langile Migratuen Adierazpena.

363. Euskal Enpresa Transnazionalen Behatoki bat sortzea sustatzea, Giza Eskubideen Nazioarteko Tratatuetan jasotako betebeharrak ez betetzeari edo, hala badagokio, jardunbide egokiei buruzko administrazio-zehapenetarako txostenak eta gomendioak egiteko.

364. Foru Giza Eskubideen Estrategia bat egitea, foru-politikak gure ordenamendu juridikoaren parte diren Giza Eskubideen Nazioarteko Itunetatik eta arauetatik eratorritako konpromisoekin harmonizatzeko eta koherentzia izateko.

MEMORIA DUEN GIPUZKOA BAT

365. Memoria Historikoaren Legea aktiboki aplikatzea foru-eskumenei dagokienez.

366. **Erakunde eta toki publikoetako sinbologia eta izen frankistak ezabatzen jarraitzea**, hala nola lurraldeko kaleak eta plazak, eta frankismoarekin lotutako pertsonen eskaintako tituluak, ohorezko karguak, dominak edo aipamenak kentzea.

367. Gipuzkoako Foru Aldundia akusazio gisa aurkeztea egingo dugu gure Lurralde Historikoko frankismo-garaiko biktimei dagokienez Argentinako jurisdikzioan hasitako prozeduran, bai eta Espainiako Estatuko auzitegietan ere, posible dela uste denean.

EUSKERA GIZARTE LOKARRIA

368. Hizkuntza-politiketan inbertsioa handitzea, elkarte-sarea eta euskaltegiak arlo horretako eragile aktibo gisa onartuz, eta, horrela, herritarrek euskara ikasteko aukera izan dezaten.

369. Euskara normalizatzeko programa bat garatzea, batez ere ezagutza eta erabilera mugatua duten udalerrietan.

370. Haurrentzako aisialdiko, kiroleko eta kulturako jardueren programazioa bermatzea, non euskara izango den komunikazio-hizkuntza.

371. Euskararen erabilera bultzatzea, tokiko merkataritza normalizazioaren eragile gisa baliozkotuz.

372. Gutxiengo diren gizarte-kolektiboek euskalduntzea eragozten duten oztopoen diagnostikoa egitea, eta, ondoren, oztopo horiek kentzeko neurriak ezartzea, gizartean integratzen laguntzeko, batez ere biztanleria migratzailearentzat.

ONDARE KOLEKTIBO ETA SOZIALAREN ALDE

373. Gipuzkoako kultura-ondarea mantentzea eta berreskuratzea eta, bereziki, ondare industrial berreskuratzea, kultura-sorkuntzarekin eta -sustapenarekin lotutako erabilera publikora bideratzea (entsegu-lokalak, kultura-gelak, lokal autogestionatuak) elkarte- eta gazte-ehunarentzat, “Gipuzkoa markarako” espazio-ereduetatik aldenduz.

374. Funts bibliografikoak sortzea Koldo Mitxelena Liburutegian eta Artxibo Historikoan, emakumeen eta feminismoaren historiarekin, bai eta gizarte-konkistak egin dituzten gizarte-kolektiboekin ere. Gipuzkoako lurralde historikoko emakumeen historia berreskuratzea.

375. Gipuzkoako gizarte-mugimenduen memoriaren ikerketa-lanak/mapaketa/eraikuntza kolektiboa bultzatzea, gizarte-mugimenduen eskutik eta herritarrentzako irisgarritasun errazeko euskarri elkarreragileen erabilera sustatuz.

376. Lurraldeko memoria historikoa berreskuratzea, biktimei arreta osoa ematea bereziki azpimarratuz, egia, justizia eta erreparazioa exijituz, berriz ez gertatzeko bermearekin.

377. Ondare artistiko kulturala kontserbatzeko politiken alde egitea, obran gastu eta inpaktu handiena duten zaharberritze-prozesuak saihestuz.

378. Antzinako arrantza- eta itsas-azpiegiturak berreskuratzea, ondarea kontserbatzeko eta lurraldean jarduera ezagutarazteko.

D) DEMOKRATIKOA DEN GIPUZKOA BAT

Ateak zabalik dituen **Gipuzkoa** bat nahi dugu, non jendea erakundearen parte izango den. Herritarren parte-hartzean, ordezkagarritasunean eta aniztasunean, gardentasunean, kontuak ematean eta tokiko erakundeen kontrol publikoan sinesten dugu. Benetan demokratikoak diren **Aldundia eta Batzar Nagusien alde**.

ARLO PUBLIKOA KUDEATZEKO BESTE MODU BAT

379. UPV/EHUUn egindako auditoria independente bat sustatzea, gai publikoen kudeaketaren bikoiztasunei, enpresa publiko eta pribatuen biderketari eta haien eskumenei buruzkoa, bai eta enpresa horietako langileak hautatzeko prozesuei buruzkoa ere, klientelismoa saihestuz eta merezimenduetan eta gaitasunetan oinarritutako sarbidea bermatuz.

380. Kalitatezko zerbitzu publikoak dituzten foru-baliabideen kudeaketa publikoan oinarritutako eredia defendatzea.

381. 250.000 eurotik edo bi urteko iraupenetik gorako kontratueterako kudeaketa publiko eta pribatuaren egokitasuna aztertze unitate bat abian jartzea, zerbitzuak hitzartu, kontratatu eta berritu aurretik, kostuei, enpleguaren kalitatean genero-eraginari, iraunkortasunari eta gizarteratzeari buruzko datuak barne.

382. Kontratazioen eta zerbitzu-emakiden kasuetan, langileen baldintza soziolaboral bidezkoak bermatzea balio-kate osoan.

383. Sindikatuak, gizarte-eragileak eta patronalak parte hartzeko gune eraginkor bat sustatzea, kontratazio-pleguetan xedatutakoa betetzen dela zaintzeko. Enpresa emakidadunetako langileen soldata- eta lan-betebeharrak betetzen direla zaintzea.

384. Foru plantillak sendotzea, Foru Plan Estrategiko bat onartuz eta kontratazio prozesu publiko berriak deituz, zahartze oso garrantzitsuari aurre egiten dion kolektibo bat ordezkatzeko, ordezkapena eta erretirorako baldintza duinak bermatuz eta behin-behinekotasuna ahalik eta gehien murrizteko helburuarekin.

385. Foru zorraren herritarren ikuskaritza abian jartzea, kontrol tekniko eta sozialaren pean dauden foru erakunde eta enpresa publikoak barne. Zor ez-legitimoa berriz negoziatzea.

386. Pixkanaka eta lehentasunez, foru-kudeaketan software libreko sistema eragileak eta kode irekiko programak sartzeari.

387. Erakundearen laikotasuna sustatzea.

HERRITARREN PARTE-HARTZEARI IREKITAKO ERAKUNDEA

388. Protokolo eta araudi bat garatzea, UPV/EHUko adituekin lankidetzan, herritarrek parte hartzeko eta kontsultatzeko, hurrenez hurren, benetakoa eta eraginkorra, Gipuzkoako herritarrek integratuko dituen prozesu dinamiko baten bidez. Herritarren parte-hartzeak prozesu horiei eskainitako erabakitze ahalmenari buruz jardun behar du, eta ez du nahastu behar erabakitzailerak ez diren kontsultekin edo eskatzeko eskubidearekin.

389. Gipuzkoako Foru Aldundiaren Aurrekontu Parte-hartzaileen eredia handitzea, aldi berean genero-ikuspegiaren zeharkakotasuna eta haurren interes gorenaren printzipioa ziurtatuz.

390. Alfabetatze digitaleko prestakuntza-ekimenak bultzatzea, eten teknologikoa eta ekonomikoa murrizteko, teknologien erabilera eta parte-hartze digitaleko tresna berriak sustatzeko, betiere aurrez aurreko arreta eta parte-hartzea bermatuz.

391. Herritarrek egindako proposamen, alegazio edo ekarpen guztiei Foru Aldundiak idatziz erantzuteko betebeharra ezartzea.

FORU ALDUNDI GARDENA, KRISTALEZKO HORMEKIN

392. Eguneratutako edukiak modu intuitiboan, eskuragarrian, errazean, egituratuan eta ulargarrian argitaratzea egoitza elektronikoetan eta webguneetan, nabigazioa eta irakurketa erraza erraztuko duen formatu batekin.

393. Herritarren aurrean erakundeen jarduera guztien berri ematea, aurrez aurreko tresna birtual, biltzar bidezko, demokratiko eta irekien bidez. Kargu publikoen agenda publiko egiteko betebeharra.

394. Kudeaketa publikoaren, ekonomikoaren, pribatizazio-prozesuen eta udal/foru zorraren gaineko ikuskaritza herritarra egitea. Hori modu gardenean eta kanpoan egin beharko da erakundeen kudeaketan, eta akatsak zuzentzea, erantzukizunak hartzea eta zerbitzuak pixkanaka birpublikatzea ekarri behar du.

DEMOKRAZIA ETA GOBERNU ONA

395. Foru Aldundiaren eta hari lotutako eta partaidetutako erakundeek kudeaketa gardentasunaren, gobernu onaren kodeen eta legezkotasuna betetzearen printzipioen mende egongo dela bermatzea, gardentasunaren, kontratazio publikoaren eta gainerako ordenamendu juridikoaren arloan.

396. Gardentasuneko eta Gobernantza Oneko Teknikariaren figura sartzea Gipuzkoako Foru Aldundiko eta haren mendeko erakundeetako, enpresa-erakunde publikoetako, foru-merkataritzako sozietateetako eta foru-partzuergoetako lanpostuen zerrendan.

397. Zerbitzu publikoen kudeaketa publiko eta zuzenaren kontrola berreskuratzea, prozesu horietarako ekintzak eta data zehatzak planteatzen dituzten bideragarritasun-azterketekin.

398. Foru sektore publikoa osatzen duten enpresa eta erakundeetako langileak hautatzeko prozesu publikoak (lehiaketa-oposizioa) bermatzea.

399. Administrazioaren gastua eraginkortasunez kudeatzea, eta, horretarako, hautetsi guztiei soldatak mugatzea eta aholkulariak eta goi-kargudunak proportzioan murriztea. Eginkizun horiek kudeaketa publikoan espezializatutako funtzionarioek beteko dituzte.

400. Euskadin ustelkeriaren aurkako fiskaltza sortzeko eskatzea, eta kontratazioetan, dirulaguntzetan, emakidetan eta hitzarmenetan klientelismoari aurre egiteko protokoloak garatzea.